

HENRICI COCCEJI
JURISCONSULTI
ORATIO
DE
LEGE
SALICA,

HABITA
HEIDELBERGÆ

QUUM
ORDINARIAM FACULTATIS JURI-
DICÆ ET IURIS GENTIUM PROFESSIO-
NEM SOLENNITER AUSPI-
CARETUR.

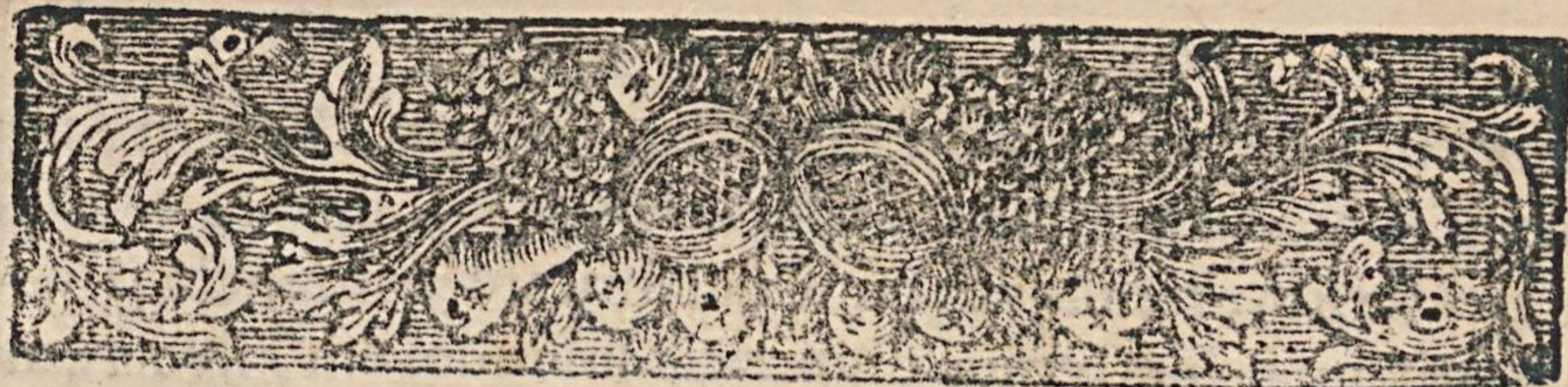

HEIDELBERGÆ.

SI quæ sunt, quæ plane plurima sunt, quorum vel Exordium.
gloria animus duci, vel voluptate affici queat, e-
orum mihi cumulum & segetem uberrimam ho-
diernus dies contulit: quo hujus autoritatem lo-
ci contingere, & ex hac cathedra ad Augustissi-
mos Serenissimosq; Principes, lectissimumque Auditorium
verba facere, Principali mihi beneficio obtigit.

Fuit, Tullio teste, apud Veteres in more positum insti-
tutoque Majorum, ut ii, qui beneficio P. R. imagines i. insi-
gnia familiæ suæ consecuti essent, eam primam haberent con-
cionem, quâ gratiam beneficii cum suorum laude conjun-
gerent.

Ego vero, SERENISSIME PRINCEPS ELECTOR, cui nul-
la antiquior quàm intra auspiciatissimos Palatini splendoris
fines militandi gloria, cujus potius laudibus beneficii à Te
concessi gratiam conjungerem, quam Tuis concedentis, &
familiæ Tuæ Augustissimæ? Verum enimverò, non jam id a-
go, ut oratione, quicquid Palatinatum est laudum, expleam,
quod nec consequi spes est, nec recipere animus; non magis
quàm computare continuam successionis seriem aut perlu-
strare archiva Principum; [Ea enim nec tempori, nec loco
convenit oratio] sed originem illustris dignitatis ab antiqui-
tate sua derivare, & vetustatis memoriam cum nostra com-
ponere. Est enim illud Palatinæ dignitatis ferè proprium,
quod origine saltem cognita nihil ei ad sursum splendo-
rem & consummatissimam gloriam amplius deesse videatur.

In aliis dignitatibus & rebus gestis plerumque hoc acci-
dit, ut non nisi phaleratis verborum ampullit, & prolixis en-

ORATIO INAUGURALIS

4
comiorum accessionibus valde fiant illustres. Verùm Augustorum Maiorum Tuorum SEREN. PRINC. omnia adeò fuisse prælustria, tantâque cum celebritate coniuncta, siue eminentissimæ spectemus dignitatis splendorem, siue rerum gerendarum autoritatem & gestarum amplitudinem & gloriam, ut, si nihil dicatur, quàm ab horum magnitudine ortam enatamque esse stirpem Palatinam, omnia dicta videantur, quæ absolutissimæ laudis numeros omnes implere possint: si quid est enim ad splendorem illustre, ad amplitudinem magnificum, ad venerationem admirabile, id omne huic dignitati vel ab ipsa origine debetur, multòque plus ei ex sola relatione, quàm aliis ex ambitiosissima deprædicatione laudis accedat, obviumque evadat, quantum sit habitura splendoris, si undique præconiorum & laudum argumenta colligantur, cum vel origo eius recensita tanta luce refulgeat.

Propositio.

Huic verò immenso, quod mihi apertum video, æquorri, nunc me non committam, nec in campum hunc excurram, cuius emetiendi spem omnem cum temporis præfixi angustia, tum rerum amplitudo excludit. Sed de JURE SALICO seu Palatino ita verba faciam, ut ostendam, illud autoritate Palatii Francici ejusque Comitatus constitutum; atque esse id ipsum jus Franconicum, cuius finibus in Germania circumscripta est vicaria Imperii potestas, (a) indeque conficiam, totum id jus Vicariatus huius Palatii Comitatus conjunctum innexumque esse.

Tractationis pars I.
Jus Salicum seu Palatinum esse

Atque ut à denominatione ejus legis, unde omnis hic sermo ducitur, ordiatur oratio, communis illa est & legi & terræ: Nam & *lex Salica* dicitur, & *terra Salica*; & ea quidem terra, de qua lex ipsa disponit, (b) cuius causas ordine per texemus.

illud
ni-

Salici itaq; appellatio unde tracta sit, variè putatur. Quidam

(a) A. Bull. tit. 5. (b) lib. Leg. Sal. tit. de Alode 62. §. fin.

Quidam (c) à *Salagasto*, præcipuo legis autore, id deducunt: cum quo A. etli enim à *Salagasto* non videatur factum esse *Salicum*, id ta- B. t. 5. Vica-
men inde est, quia antiquâ Francorum linguâ nomina plu- riatum Im-
rima hac plerumque appendicula vocis *gast* terminabantur, perii com-
uti & in cæterorum compilatorum nominibus accidit; quæ plectitur.
erant, *Wesogast*, *Wyndegast*, *Basogast*: Item in nominibus *Ar-*
bogast, *Hildegast*, aliisque quàm plurimis; quæ particula non
ad substantiam ipsam nominis, sed ad ejus terminationem *Salicum*
pertinebat, in denominationibus autem inde factis non at- unde dictû.
tendebatur: In *Wyndegastus* vicum notissimum in Franco-
nia extructum à nomine suo *Wyndesheim* appellavit, nulla
ultimæ terminationis ratione habita (d). Quin & sæpe super-
addita est alia adhuc terminatio, & iisdem autores alibi di-
cuntur *Wesogasthald*, *Basogasthald*, *Salogasthald*, ut appa-
reat terminationes illas pro arbitrio apponi omittive solere.
Quin & in Belgio, Francorum sede, simile quid observatur
in nominibus *IANSON*, *WILLIAMSON* &c. quæ *IOANNIS*
FILIUM, *WILHELMI FILIUM* notant; & si levia hæc conje-
cturam mereantur, vel cognationis ac familiaritatis, vel hu-
manitatis, vel etiam soni gratiâ talia adjecta videntur, (e)
Atque ita à *Salagasto* primario legis autore, rejectâ termi-
nante syllabâ, tanquam puriâ, legem *Salicam*, & fluvium
quendam in finibus *Dotingiæ Salam*, & hinc porrò terram,
quam alluit, *Salicam* dictam existimant.

Isthuc verò ita est, quasi *Athenæ* ipsæ nescirent Græcè. Idem quod
Quid enim? Notissimæ vocis Germanicæ in media Germa- Palatinum.
nia sensum potestatemque quæri. Quis nescit, *Salam* no-
bis idem esse, quod Latinis *Palatium*, & verbo in morem
Romanum flexo, *Salicum* idem quod *Palatinum*? Adeò enim
ipsi etiam Germani utraque voce promiscuè utuntur, ut fre-

A 3

quen-

(c) Otto Frising. lib. 4. c. 32. Trithem. Annal. p. 35. & 83. Vid. Præfat.
Leg. Sal. (d) Idem d. pag. 35. (e) Andreas Althamerus ad Ta-
cicum O. Frising. Alciat. Trithem, & alii.

quentius quoque Romanâ, quæ, mutato quasi foro tota prope in Teutonici sermonis indolem ac consuetudinem transiit: Quippe quod alio verbo *Saal / Sala*, idem crebrius *Palast* vel *Palatz / Palatum* dicitur; & id ipsum *Palatz* familiarissimo Nostris loquendi compendio in *Palz* contrahitur, hoc verò ex superioris Germaniæ ingenio adspiratum in *Pfalz* mollescit. Quæ vocabula *Pfalz* vel *Saal* nihil aliud quam Curiam, id est, domum, in qua conventus publici haberi solent, significant, atque ex hac sua proprietate ad denotandum conventum ipsum creberrimo usu transferitur, sic in urbibus quamplurimis per totum Rheni tractum ejusmodi ædificia publica, in quibus olim curiæ ac conventus publici, seu Comitia habita sunt, *Pfalz* vel *Salæ* dicuntur, & Argentorati, Wormatiæ, Spiræ, Treviris, Francofurti, Loboduni, Ingelhemii, Aquisgrani & aliis plurimis in locis, hoc nomine pristini usus memoriam vetustatemque custodiunt.

Quo luculenter intelligitur, leges SALICAS nominari quasi PALATINAS, ex eo, quòd in SALA seu PALATIO ac Curia, in quam Procerum Senatus convenire & Comitia regni habere solebat, latæ fuerint: Nam & antiquissimus ille annalium Germaniæ Scriptor, Lampertus Aschafneburgensis, (f) *Palatinas leges* nominatim appellat, eaque voce non alias ac Salicas leges haut dubie indigitat.

JusSalicum
seu Palati-
num esse
jus Franco-
nicum.

Atque ut id, quod leviter saltem hucusque adumbratum est, planissime deinceps appareat, constat equidem unanimi veterum annalium conspiratione, Francorum has leges fuisse, Franciæ Senatuum seu Proceres ea edidisse: Nam & Eginhartus (g) id testatur, & Autor præfationis in has leges (h) docet; *Gentem Francorum inclytam dictasse legem Salicam per Proceres illius Gentis, qui tunc temporis iisdem aderant Rectores.*

Et alter

(f) in Histor. German. pag. 225. & pag. 246. (g) in Vita Car. Magni.
(h) Vid. Præfat. Leg. Salic.

Et alter Prologus (i) testatur, *placuisse id inter Francos eorumque Proceres, leges eas fieri.* Quam in rem Sigebertus Gernblacensis (k) quoque ait, *Francos anno Christi 422. uti coepisse legibus, & legem Salicam dictasse per 4. Gentis sua Proceres,* quorum nomina eadem, quæ geminus legis Salicæ Prologus recenset. Quin & ipsa lex Salica (l) ad Francos passim refertur, eorumque securitati consulit.

Ut adeò leges Salicæ seu Palatinæ quædam quasi S^Cta sint, autoritate Salæ seu Curia Procerum Franciæ condita, etsi Regia autoritas accesserit, uti Romæ sub Imperatorum quoque Principatu Senatus jura constituit, quæ eadem alibi (m) Senatus Consulta, alibi (n) leges, quòd Principis quoque autoritas intervenisset, vocitantur.

Fuisse verò semper apud Francos Germanos talem Procerum Salam seu Curiam cum maxima potestate, adeò ut sine ejus autoritate nec publica regni negotia tractari aut definiri, nec leges aut jura constitui potuerint, nemo Autorum est, qui ambigat. Ita enim Gunterus canit: (o)

*Francorum Proceres, quos inclyta robora gentis
Et validas nunquam pudeat dixisse columnas.
In manibus vestris Regnum est. Ea quippe potestas
Ad vos more suo semper viduata recurrit.*

Idem indubiis annalium monumentis liquet. Hi enim Proceres Franciæ lectis ex corpore suo quatuor viris legis Salicæ componendæ curam potestatemque conventu habito commiserunt (p). Hujus Palatii Francici ejusque Procerum autoritate factum legitur, quod remoto Chilperico Francorum Rege, Sigebertus in locum ejus suffectus (q): quòd Dagoberto, ut filius ipsius Sigebertus rex eligeretur, concessum

(i) Proleg. Leg. Sal. (k) in Chron. sub An. Chr. 422. (l) Tit. 15. §. 2. & 3. Tit. 24. §. 3. & 4. Tit. 40. §. 2. Tit. 43. §. 1. & 5. (m) l. 23. §. 1. ff. de condict. indeb. (n) l. 8. in princ. ff. de Transact. (o) in ligur. lib. 1. (p) Præf. L. Sal. Sigebert. d. l. (q) Greg. Turon. lib. 4. c. 51.

cessum (r): quod Pipinus conventu habito rex salutatus (s) quòd Carolomannus fratres, unâ reges constituti, & hoc mortuo illi soli regni fasces commisi (t): quòd Carolo vivo filius Ludovicus, & huic vivo filius Lotharius Imperii consortes dari regesque Romanorum electi fuerint (u): Nihil verò Hunibaldi vetustissimi Francorum Historici testimonio antiquius ac evidentius, qui, cùm Pharamundus esset in regem eligendus, ordine recenset, (x) ut Procerum hoc Curia convenerit ad electionem novi regis, & adeo accurate id refert, ut præcise nominet conventus istius annum, mensem, locum, & denique ipsa nomina præcipuorum Procerum, qui curiam istam solennem constituerunt; & inter eos quatuor Legis Salicæ compositores connumerat.

Quin P. Aemilius, (y) ipsum Carolum Magnum refert evocasse Tasilonem Baviaræ ducem ad hoc Procerum Franciæ iudicium; imò ipsos hos Proceres mox Duces, Comites & compares Franciæ appellat, quanquam & hoc addat: *Nondum illos eo, quo nunc, ordine Majestateq; fuisse.* Quippe cum nondum regalium dignitate, ac perpetuo supremoque territorii jure (quod hodie superioritatem territorialem vocant) emerent.

Ipsè Childebertus, Francorum Rex, leges unâ cum Optimatibus suis sanxisse profitetur (z) Eisdemque Clodovæo quoque magno & Clotario in auctoritatem legum ferendarum accessisse traditur (a). Procerum interventu & auctoritate Sigisbertum, regis Austrasiorum filium, comitem maximarum

(r) Eginh. in vita Car. M. (s) Paul. Æmil. lib. 2. in hist. Pip. pag. 71. Add. Trith. 1. annal. pag. 62. & de Orig. Franc. p. 95. Ado. ad A. C. 727. (t) Hincmar. ad Ludov. Balb. Epist. 1. Eginh. in vit. Car. M. (u) Eginh. d. 1. Thegan. in vit. Ludov. Nithard. lib. 1. de Ludov. Pio (x) apud Trithem. de Orig. Franc. pag. 79. Berthald. in Flor. Franc. lib. & cap. 4. (y) Lib. 2. in hist. Car. M. pag. 94. b. (z) in Decreto legg. Salicis adjecto, in pr. (a) ib. in fin.

DE LEGE SALICA.

9

marum provinciarum à Lothario rege factum : (b) horum decreto Brunichildem, uxorem fratris ejusdem Lotharii crudeli supplicio damnatam : (c) horum communi consensu Hildericum & alios reges factos ; (d) Eberwinum, majorem domus, à regno dejectum ; (e) Turingos auxilium non tantum à rege, sed & à Proceribus petiisse, & regem in concilio Magnatum iis respondisse nomine quoque Procerum, (f) aliaque multa eorundem autoritate facta, legimus.

Hujus rei evidentissima quoque testimonia profert citatus ante P. Aemilius. Ait enim, Arnolpho Augusto Franciæ regem se dictante, *maximam partem Procerum Odonem regnare jusfisse.* (g) Et mox : Odonem, *convocatis Proceribus,* Oratione eos ad concordiam hortatum fuisse. Idem ait, Conradum Augustum *convocatis proceribus,* autorem eis fuisse, ut Henricum Saxonem Imperatorem eligerent (h). Et paulo post ; Carolum simplicem in concilio Procerum, regni jure se cedere, professum esse. Imprimis autem consideranda veniunt hæc ejus verba : (i) *Dictitabat,* ait, *consensione concilioque universæ Franciæ jus regni ultro Odoni delatum, eodem exemplo, quo ad Pipinum delatum fuerat. Si jure Pipinus regnasset, jure Odonem regnasse Mortuo sine libris Odone, testificatione semel universæ Franciæ justum ac legitimum regem esse.*

Hæc igitur omnia, fuisse jam apud veteres Francos aliquam Procetum maximæ autoritatis curiam, extra dubitationis aleam constituunt : simulque probant, eandem hanc esse curiam Franciæ, cui postea Imperii, sub Carolo Magno, Franciæ rege, accessit dignitas. Unde quoque hoc jure isthæc Curia post Carolingos Conradum Franciæ Orientalis Ducem
B
elegit,

(b) Trit. lib. 1. Annal. p. 39. (c) ibid. p. 49. (d) ibid. p. 56. & 62. (e) ibid. p. 56. (f) ibid. p. 25. & de Orig. Franc. p. 74. (g) Paul. Æmil. lib. 3. pag. 124. (h) P. Æmil. d. l. p. 130. (i) d. lib. 3. p. 125.

elegit, & hujus deinde consilio, ad electionem Henrici Saxonis, qui Auceps dictus est, processit (k).

Quin id ipsa quoque Francici imperii ratio conditioque pristina ostendit. Nondum enim electis Regibus Duces administrabant imperium cum summa potestate, qui & reguli à nonnullis vocantur: (l) gerebant bella, debellabant vicinos, dilatabant regni pomœria: & junctis hæc omnia viribus agebant. (m) Hæccine verò fieri potuerunt absque conventu, & quidem absque frequenti conventu, quo de communi rep. gerenda sapius consultarent? Anne sapius ipsis coëundum fuit, ut, quæ communibus opibus agere vellent, communi quoque consilio aggredierentur? An aliqui ducem negligere voluerunt interesse deliberationibus publicis, cum interesset ducatum ipsorum? An cæco impetu aliorum suffragiis subscribere; aliorum decreta sequi; & ab aliis imperata, non perspectis prius rerum momentis, facere sine exceptione placuit? Hæc igitur ut communicari consilia poterint, in curiam publicam sapius congregari oportuit.

Electo verò postea rege, quem curia hæc ex suis elegerat; ad cujus electionem spontaneo motu, & nemine cogente processerat; an ideò id fecerunt, ut curiam solverent? Ne participes essent consiliorum publicorum? Ut omni libertate autoritateque ipsi se exuerent? Num tædui illos autoritatis? Num pœnituit imperii? An ad privatorum conditionem redigi maluere? Cedere ducatibus? Descendere e media Reip. luce, & ad pedes novi regis expectare, quæ munia ipsis obeunda; quid absoluto regis arbitrio ipsis ferendum? Hæc verò quis unquam sibi persuadeat de Francis, si cogitet, quàm tenaces illi semper fuerint libertatis; quot, non dicam, pro libertate, sed pro nomine libertatis, pugnata ipsis fuerint bella, quot domitæ difficultates, quot subacti su-

pera-

(k) Otto Frising. Chron. lib. 6. c. 16. Witich. lib. 1. (l) Greg. Turon. lib. 2. c. 9. (m) Trith. de Orig. Franc. p. 78. 79. Greg. Tur. d. l. 2. c. 9.

peratique labores? Hosce vero Francos foris tot triumphatis gentibus, iplisque gentium victoribus sæpius devictis, domi neglecta libertate, regis arbitrario regimini & absolutæ potestati subjicere se voluisse; nec reservasse sibi, ut publicis regni negotiis atque decretis accedat summæ regni curiæ, qua populus repræsentatur, consensus atque autoritas?

Fuit igitur semper in Francis, fuit, quoad longissime prima gentis initia respicere annales possunt, Curia hæc prælustri, fuit potens, & libertatis Francicæ custos, ac legum negotiorum que publicorum moderatrix, *Sala* germanis dicta. Floruit illa Viris magnis & inclutis Viris imprimis civili prudentiâ rerum que experienciâ præclaris; qui & ipsi eadem, quâ leges appellandi ratione, Salici dicti sunt vel Palatini. Sic enim Otto Frisingensis (n) notabiliter inquit: SALICOS esse Francorum nobilissimos, id est Francorum optimates seu Proceres; quem omnino sensum verba proprietate gemina sua referunt. Quos Frisingensis *Salicos*, eosdem Himmarus, Remensis olim Episcopus, qui sub ipso Carolo M. floruit, *Palatinos* dixit. Verba ejus sunt (nn). *In ordinando Episcopo non Regis, vel PALATINORUM debet esse commendatio, sed Cleri & plebis electio.* Quam perspicue verò hic ostenditur, per *Palatinos* intelligi Proceres & Optimates Regni Francici: opponuntur enim Palatini plebi & Clero, ac conjunguntur cum Rege, duobus igitur tantum ordinibus Regni distinctis Palatini, cum plebs non sint, erunt Optimates & Proceres, quorum Curia *Sala* seu Palatium fuit dicta, indeque ipsi Palatini: Quid si igitur suspicemur, ipsum *Salagasti* nomen idem esse, quod *Salici* seu *Palatini*, & commune fuisse omnium Procerum seu Palatinorum, qui Salici seu *Salagasti*, quasi hospites *Salæ*, (Vox enim *Gast* hospitem nobis sonat) seu membra Palatii dicti sunt. Qua tamen in re quemque suo patimur abundare judicio.

Palatii
Francici
Proceres
Palatini vel
Salici dicti.

B 2

Ab his

(n) Chron. lib. 4. cap. pen. (nn) apud Freher. Orig. Pal. p.

Jus Salicum
Francis da-
tum,

Ab his igitur Francicæ Curia Principibus, jura hæc Francis eodem tempore data sunt, quo, quicquid Francici nominis fuit assumpto in Remp. Rege, publico hoc vinculo in unius populi gentis communionem ac consuetudinem coaluerat (o). Videbant isti viri sapientissimi & regno opus esse & legibus, ut veluti leges à principatu vim ac venerationem, principatus verò à legibus modum terminosque acciperet. Videbant, gentem bellis efferatam, duratam armis, indomitam victoriis, omnem ferro mutasse mansuetudinem, & ad omnem humanitatis cultum ipsis armis, quibus tegebantur, obduruisse rigidius, eademque fronte assuetos domi apparere, quàm foris hostes uincere. Hi itaque Francorum Lycurgi legum disciplinis excutere barbariem animis, uti hostem terris, mores in prælia & bella formatos asperatosque ad mansuetudinem emollire, domare ferociam populi non minus quam hostium.

Franci Salici
dicti.

Adeò verò Francorum propria fuit lex Salica, ut in nominis quoque societatem concesserint: Totum enim Francorum populum, Salicos dictos fuisse testis est P. Aemilius, qui disertè. *Salicos populos Francorum esse gentem*, inquit, (p) Et Ammianus Marcellinus, de Constantino agens, ita scribit: *Quibus paratis petit primos omnium Francos, eos videl. quos consuetudo SALIOS, appellavit.* Quibus & alii adstipulantur quàm plurimi (q) quos omnes referre longum nimis esset. Eodem nomine Claudianus quoque eos designat in hoc carmine; (r)

*Rhenumque minacem,
Cornibus infractis adeo mitescere cogis,*

Ut

(o) Sigebert. ad A.C. 422. & alii inf. citati. (p) lib. 17. (q) Vid. Alciat. lib. 2. Disputat. cap. 22. Aventin. l. 4. annal. p. 183. Zoscin. lib. 3. Trith. de Orig. Franc. pass. Lampad. ad Sleid. de 4. Imper. lib. 3. c. 2. Bear. Rhenan. lib. 2. Rer. German. Covarruv. Pract. quæst. cap. 1. §. 8. (r) Paneg. 1. ad Stilic. Cui add. Covarr. d. l.

Ut SALIUS jam rura colat, flexosque SICAMBRI

In falcem curvent gladios.

Hos enim Salios alibi Francos nominat, & cum iisdem Sicambris conjungit. (s)

Ante ducem nostrum flavam sparsere SICAMBRI

Cæsariem, pavidoque orantes murmure Franci

Procubuere solo. — — —

Quin ipsa constitutio Childeberti (t) Regis Francorum, *Salicos* eos vocat, cum in violatorem Sabbathi *pœnam 15. solid* constituit, si *SALICUS fuerit, & 7. solidorum, si ROMANUS*: Ubi per *Salicum* non nisi *Francum* intelligit, nam & in legibus Salicis (u) perpetuo fere Franci & Romani invicem opponuntur. Sed & capitula legi Salicæ à Ludovico Imperatore addita diserte *Salici Franci* vocabula referunt, legemque, si *Saxo* vel *Friso* cum *Salico Franco* litiget, constituunt (x). Quem appellandi morem non aliunde utique traxerunt Franci, quam à *Sala* seu *Palatio* illo publico, quod *Franciam* repræsentavit, & ut legis ita nominis quoque causam dedit.

Quin & ipsa Francorum terra dicitur Salica, in illo legis famosissimo capite, quod de successione ita disponit (y): *De terra salica nulla portio hereditatis mulieri veniat, sed ad virilem sexum tota terræ hereditas perveniat.* De qua verò terra disponderet lex Salica, nisi de sua, in quam imperium potestatemque habuit, id est, Francica? Ita enim terram Salicam veterum quoque interpretatione Franciam esse asserit Paulus Aemilius (z) & ex eo Covarruvias (a) aliique. Neque verò tam celebre legis caput in privatorum agros ac fundum constitutum, nec quodvis prædiorum, sed sola Salicorum seu Palatinorum, quos Franciæ Principes fuisse audi-

Terra Francorum Salica dicta.

B 3

vimus

(s) in 4. Consul. Honorii. (t) Quæ adjecta est legibus Salicis. §. 14.

(u) Tit. 15. §. 2. & 3. Tit. 34. §. 3. & 4. (x) §. 3. (y) Tit. de Alode 62.

§. fin. (z) lib. 8. in hist. Phil. longi. (a) Pract. quæst. 1. §. 8.

vinus, prædia avita Salicæ terræ nomen usurpasse, atque his terris injectos hos legis frænos fuisse arbitror. Declarat id utique testamentum, quod Bodinus refert (b) & Burdegalæ, cum inter nobiles quosdam de bonis gentilitiis ageretur, testamentum vetustissimis conscriptum literis; prolatum fuisse ait quo quidam testatur filiis suis masculis *terram Salicam* diviserat, idque iudices de prædiis feudalibus interpretatos esse. At cur de solis feudalibus, cum allodiales quoque Procerum terræ à genere & majoribus quæsitæ gentilitia bona sint; avita nimirum prædia, *die Stamm-Güter* / quæ generi ac familiæ, legis hujus potestate, quasi quodam fidei commisso, alligata fuerunt? Idque eo probatur, quòd idem legis caput in RIPUARIIS quoque legibus, quæ & ipsæ jus Francorum quorundam fuerunt, inveniatur; ubi eadem terra Salica *terra aviatica*, id est, avita dicitur (c): *Dum virilis sexus extiterit, fœmina in hereditatem AVIATICAM non succedat.* Quin & utriusque legis rubrica est *de Allodiis*, non Feudis, quæ tunc Franci quoque potius victis à se populis concesserunt, quàm inter se frequentârunt. Eundemque legis sensum apprimè confirmat Scriptor Gallicus (d), qui terram Salicam vocat *vetus patrimonium*, quod *prisca appellatione TERRA SALICA dictum*; atque *hæc appellatione veteres diu usos fuisse*, scribit: & insigne pariter instrumentum Agolismensis cùjusdam Archidiaconi; anno 1231, factum affert, ibique hæc haberi ait: *Cui dedit suum allodium vel hereditatem Salicam ibi nominatam, in agro Santonum sitam.*

Possedisse autem Principes Salicos seu Francos semper amplissimas terras allodiales amplissimo jure ac potestate, Pipinorum aliisque ab ultima antiquitate exemplis perdiscimus. Salicorum igitur avitas terras, Salicas vocatas esse vel sola nominum ratio suadebit, persuadebunt verò quæ diximus.

(b) de Rep. lib. 6. c. 5. p. 1086. (c) Tit. de Alodibus, 56. §. fin. (d) Joh. Tilius de Reb. Gall. tit. de Filiab. Franc.

mus. Ipsi denique ex Francorum sanguine nati Reges ac Imperatores hoc Salici titulo celebrantur. Primum eorum Regem Pharamundum Salicum fuisse concurrunt annalium testimonia. Conradus II. qui primus post Saxones ex Francorum genere Imperii fasces recuperavit, non alio magis nomine, quam Salici ostentatur (e). Miremur verò iterumq; miremur, adeò celebre fuisse Salicum nomen etiam apud rerum Moderatores, ut per id Regio atque Imperiali culmini aliquid accedere putaverint; quasi hujus nominis celebritate ipsa Summa potestas ac Regia dignitas fieret illustrior, ipsumque Sacri Imperii axioma augustius, si Salici sanguinis augeatur præeminentiâ.

Reges Francorum Salici.

Colligam jam tabulas, componam rationes, omnibusq; quæ diximus, in unius argumenti compendium collectis contractisque subjiciam Aud. simul conspectui vestro, quàm Francia omnis in Salici nominis consuetudinem abierit.

Quænam enim summa illa, quæ leges has dedit, Procero Curia, Palatium seu Sala? Francia. Qui Proceres Palatini seu Salici? Francia. Quis populus Salicus? Francia. Quæ terra Salica? Francia. Qui Reges ac Imperatores Salici? Francia. Quæ denique leges vel jura Salica? Francia. Hæc certa annalium fide plana jam fecimus. Ut ambigi amplius non possit, Carolum M. cum optionem Italis daret, quo jure vivere vellent, Romano, Longobardico an Salico, per Salicum non aliud intellexisse, quàm Francicum. Per hoc verò significari jus illud Franconicum, cujus Aurea Bulla meminit, ejusque Regionibus Vicariatum Comitum Salæ seu Palatii Imperii describit, porrò jam demonstrabit oratio.

Ἀνακεφαλαιώσ. 5.

Nemini igitur non perspectissimum fore arbitror, S. P. E. Jus Salicum esse ipsum jus Francicum, quod autoritate Salæ seu

Francia quænam, & quæ ejus origo.

(e) uti ex Ferrar. Mont. in l. 2. in princ. ff. de Reg. Jur. Covarr. d. cap. 1. §. 8. Car. Molin. in Consuet. tit. 1. §. 26. n. 2. allegat. Reink. 2. class. 2. cap. 6. n. 9.

læ seu summæ Francorum Curiaë constitui solitum est. Videamus verò nunc, id quod præcipuè, ad eruendum Aureæ Bullæ sensum intendimus, quæ sit ista Francia, quibus finibus ea contineatur.

Qui ex Trojano incendio, vel à Brenno & Gallis illis, qui tempore Tarquiniolorum partim in Italiam & Græciam, partim in Saltus Hercynios ac Pannoniam effusi leguntur, Francorum originem derivant, omni annalium autoritate destituti, solam fingendi, quod placet, voluptatem sequuntur, & fabulas potius ludere, quàm rerum seriem contexere satagunt.

Franciam, quo tempore primū innotuit, primosque reges ac leges accepit intra Germaniæ fines, eandēque fuisse, quæ postea Franconia seu Francia Orientalis dicta.

Ne igitur à fabularum commentis vel vanissimis conjecturis rerum argumenta petamus, non sublestâ aut dubiâ, sed certâ incorruptâque monumentorum fide ostendemus, Franciam, Franciaëque sedem in media Germania tum fuisse, cum primū illa annalibus innotuit, & jus Francicum vel Salicum fuisse, cum Franci ullam in Gallia sedem fixam habuerunt.

Primum Franciaë historiaë initium, quoad longissime memoriam ejus ultimam repetere possumus, in tertium æræ Christianæ seculum, ac tempora Decii vel Gallieni incidit (f), nec antiquior, quæ quidem continens sit, reperitur eorum memoria. Cæsari, Tacito Suetonio aliisque, qui proxime præcedentis ævi, vetustioremq; temporum historias imprimis illustrarunt, multæ Germanorum Gentes memoratæ sunt, armisque cognitæ, & peragrata universa Gallia, at Francorum nulla vestigia.

Imprimis igitur ostendam, Ser. Princeps, Franciam cum eo tempore, quo primam ejus mentionem ordiuntur annales, tum, quo reges suos acceperunt, in sola Germania nostra habitasse, atque ibi tantum sedes habuisse. Quicquid enim

veteris

(f) Aurel. Victor. de Cæsarib. in Gallien. Carion. Chron. lib. 4. p. 471. Petr. Albin. Chron. Misn. tit. 3. p. 68. Berthald. in Flor. Franc. l. i. c. 3.

veteris infucataeque fidei est, eo tempore Franciam & Francos cis Rhenum, dextramque ejus ripam locavit. Hoc annales summo consensu testantur (g). Hoc Postumi historia, qui eos ex oris trans Rhenanis evocatos contra Gallienum armavit; Hoc Aventinus (h), cum Julianum receptam omni Galliam, ad Rhenum arma movisse; & ibi Francos subito invasisse ait; hoc veteres illi Panegyrici varii Constantino, Constantio, Maximiano aliisque dicti comprobant (i). Cis Rhenum autem Germaniam fuisse, concordiam totius antiquitatis historicae consensione decisum est, idque locupletis satis testimonio tradit Dion (k) autor gravissimus, qui Rhenum absque ulla controversia duplices Celtas discernere scribit; scilicet Germanos & Gallos. Idem ex historia Caesaris patet, qui, postquam Germanos ex Gallia, in quam Ariovisto duce transcenderant, expulit, tum demum transmissis Rheno eos in Patria ipsorum devicisse; & proximam partem Germaniae domuisse dicitur. Tacitus (l) Rhenum Germaniae limitem facit; Et porro ait: *Ipsam Rheni ripam haut dubie Germania populi incolunt &c.* Quod & Liviana prodit epitome (m). Atque hinc cum Claudianus laudaret Stiliconis operam in pacanda Germania ad Rhenum ita cantat (n).

Geminasque viator

Cum videat ripas, quae sit Romana, requirat.

C

Roma-

(g) Procop. lib. 1. de Bell. Got. Vopisc. in Probo Imp. Ado. Chron. p. 153. Vincent. Lupan. de Magist. Franc. lib. 1. in princ. Berthald. in Flor. Franc. lib. 1. cap. 1. Munster. Cosmogr. lib. 2. c. 30. in descript. Gallia. & c. 61. Trithem. 1. Annal. p. 4. p. 10. p. 32. & de Orig. Franc. p. 63. & pass. Carion. Chron. lib. 4. p. 472. Nic. Vignier. es mem. de Franc. lib. 1. & c. (h) lib. 2. Annal. pag. 115. (i) dum enim bella Romanorum trans Rhenum gesta passim laudant; trucidis cujusdam Francorum populi, tanquam praeter ceteris metuendi meminerunt. (k) Lampad. ad Sleid. de 4. Imp. 1. 3. c. 1. (l) de Morib. Germ. (m) lib. 107. 105. 107. (n) Paneg. 1. ad Stilic.

Romana enim dicta fuit Gallica, altera Germanica: Ita Aventinus non uno in loco (o) *Germanos transrhenanos* vocitat, eosque sæpius *Rhenò transmissò* in Gallias transiisse passim refert; quin transiisse eos dicit *non longè à mari, quo Rhenus influit* (p). Et mox: Senatores Trevirorum *in Germaniam trans Rhenum* profugisse: Item Cæsarem ex Germania, parte pontis *Rheni, quà Germaniam attingebat*, recisa in Galliam reversum memorat (q).

Quid verò Rhenum in argumentum adstruendæ Francorum patriæ Germanicæ adducimus? Id ipsum quòd Franci Germaniæ populi fuerint, vetustissimi certissimique demonstrant annales. Ipse Cicero, cum in literis (r) lætaretur, Germanos Aurelio, quem Hircius Gallis præposuerat, pacem obtulisse, postea in sequentibus literis (s) inter hos Germaniæ populos refert quoque *Francos*, eosque Francones nuncupat. Ipse P. Aemilius (t) Franconiam Germaniæ partem esse expresse refert, & sententiæ suæ testes gravissimos refert modò citatum Ciceronem, & D. Hieronymum. Claudianus quoque, cum Francos & Suevos victos dixisset, mox pariter eos Germaniæ vindicat, dum victam Germaniam canit (u).

Nunc classica FRANCIS

*Intulimus, jacuere tamen: Nòs Marte SVEVOS
Contudimus, queis jura damus; quis credere possit.
Ante tubam nobis audax GERMANIA servit.*

Gallos autem alios Francos, & à Gallia distinctam Franciam eique oppositam fuisse patet; nam & Sextus Aurelius Victor ait (x) *FRANCORUM gentes direptà GALLIA, Hispaniam possedisse*; Et Claudianus sic iterum gloriatur (y).

Gallica Francorum montes armenta pererrent.

Et alibi

(o) lib. 1. Annal. p. 34. & seqq. pass. (p) d. l. p. 35. (q) d. l. p. 35. (r) lib. 14. ad Attic. epist. 10. (s) d. lib. 14. epist. 11. (t) lib. de Gest. Franc. pag. 9. (u) Paneg. 1. ad Stilic. (x) de Cæsarib. in Gallien. (y) d. loc.

Et alibi, cum cecinisset pacatos à Stilicone primùm Germania populos, interq; eos Francos & Sicambros, subjungit demum, postea Gallias quoque ab eo pacatas fuisse (z):

-- -- -- *Post otia Galli.*

Limitis -- -- --

Quin & tum, cum Francorum reges jam in Gallia habitarent, Francia, non Gallia reges dicti sunt. Ita P. Æmilius (a) Clodovæum semper *Francorum* regem vocat; & à *Franco* leges Allemannis impositas; hos veritos, ne in eorum caput durius à *Francis* consuleretur: Ostro Gotorum regem Franco gratulatum: Responsum à Franco accepisse, &c. ait, ac perpetuo discrimine Francos à Gallis tum quoque separat.

Quod peregregiè quoque Aventinus vetustis Autoritatibus &, publicis instrumentis exhibet (b). Et ipsius Caroli M. lex extat in populos sibi subjectos edita, quos ita recenset & distinguit: *FRANCI, Alamanni, Saxones, Bajovarii, Thuringii, Frisones, GALLI &c.*

Gallia verò à Francis occupata Francia insita fuit, & in unum Francia corpus cum ea coaluit, indeque illa in Orientalem seu Germanicam, & Occidentalem seu Romanam Franciam divisa fuit. sic Viterbiensis memorat (d): *Tempore Caroli M. Regis Francorum, tota Gallia, id est, Celtica & Belgica Lugdunensis, omnisque Germania, quæ est à Rheno usque ad Illyricum, una Francia fuit: postea verò regno inter filios filiorum diviso, aliud orientale aliud occidentale Regnum Francia dicebatur, utrumque tamen vocabatur regnum Francorum.* Et Eginhardus ait (e), ipsum Carolum M. Franciam universam divisisse in Orientalem & Occidentalem. Atque ei unitati ita applaudit Æmilius (f), *Brevi* [scil. post victoriam de Alemannis

C 2

repor-

(z) in IV. Consul. Honorii. (a) lib. 1. in Histor. Clodov. (b) lib. 4. Annal. p. 184. 185. (c) in Capitular. lib. 6. c. 281. (d) l. 17. Add. Ott. Frising. lib. 7. cap. 17. & pass. (e) in vit. Car. M. (f) lib. 1. in hist. Clodov. p. 17.

reportatam, & infecutam Clodovæi Baptismum] *Omnes Franci nostri effecti, & Romanis institutis dediti Gallorum emulatione. Nec ulla publica letitia major unquam Gallis affulsit, quàm quòd unius secum corporis effecti Franci eisdem mysteriis uterentur.*

Quid referam, quòd Procopius (g) & Agathias (h) exerté Francos appellant *populos Germaniæ nobilissimos?* Taceo alios, ne in tanta autoritatum luce tenebras profiteri videat. Solem igitur cœlis negant, qui Francis Germaniam.

Adeò autem Francos Germaniæ populos fuisse constat, ut eorum patria sedes, fines, ac termini certissima testimoniorum autoritate ostendi in Germania possint. Equidem, quòd Romanis, qui ante Decios scripserunt autoribus adeò incognitos fuisse Francos diximus, vel hoc argumento est, eos interiora Germaniæ insedisse, ut eousque per medios Rheni accolæ perrumpere Romanorum arma non potuerint. Atque id disertissimè asserit gravissimus omnino autor, Hieronymus, qui circa hæc ferè tempora, & scilicet in confiniis quarti & quinti seculi vixit, cum inquit (i) *Inter Saxones & Alemannos FRANCIAM incoli, non tam latam quam validam.*

En Franciam in medietate Germaniæ, inter Saxones & Alemannos, quibus præcipuis Germaniæ populis utrinque Franciæ latera clausa. Idque demonstrat, quod hodiernum eidem terræ superest, idem nomen: Nam & hodie is tractus Germanis *Franden* / ut olim, dicitur, quam vocem sive in Franciam sive in Franconiam vertas, utramque flexionem, & magis etiam priorem, Romani sermonis genius admittit. Quemadmodum & Hieronymus Franciam vocavit, & semper ea terra Francia Orientalis vel Germanica Francia nuncupata fuit. Hinc *manifestam fidem esse* ait P. Æmilius (k) *eandem Franciam & Franconiam fuisse, & indidem ortos, qui Francorum*

(g) lib. 1. de bello Goth. (h) lib. 1. (i) in vita Hilarionis. (k) lib. 1. postea
P. 9.

postea in Gallia confedere. Hujus rei autores esse omnes ferè historiæ scriptores testatur Naucerus. Hoc sinceriores & à fabulis alieni annales produunt (l). Hoc fatentur omnes, qui Francos ad Salam fluvium (is enim mediam Franconiam interluit) habitasse asserunt, indeque eos Salicos dici existimant (m). Hoc Claudianus refert, cum Francorum sedes ad fluvium Albim fuisse docet, atque ita canit (n):

mediumque ingressa per Albim

Gallica Francorum montes armenta pererrant.

Hoc denique illi docent, qui Francos Nicri accolæ faciunt, ut Sidonius, cum ait (o):

Bructerus, ulvosa vel, quem Nicer abluit undâ,

Prorumpit Francus — —

Franconiam igitur Francorum genitale solum esse fati constat, in quod aliunde eos advenisse nullis, quæ integræ fidei sint, monumentis ostendi potest, longèque & ad laudem satius & ad veritatem aptius est, natales eorum victricis Germaniæ, quàm devictæ incensæque ob scelus Trojæ, aut Brenni invasionibus & rapinis deberi, qui ante octingentos amplius annos, quàm Franci innotuerunt, cum Gallis suis in Italia & Græcia ita cæsus deletusque est, ut ne cladis quidem nunciatus sit, & ne Gallis istis commune Francorum nomen fuit, nec tot seculorum intervallo ulla memoriæ continuatio.

Parum autem refert, Francos ex Batavorum vicinia & Sicambrorum terra in Franconiam, an hinc potiùs egressos ad Rhenum usque sedes suas protulisse dixeris, cum certum sit, eâ, quâ historia ipsorum cœpit, tempestate ipsos omnem hunc tractum, quem Franconiam dicimus, usque ad Rheni

C 3

fluen-

(l) Naucerus. Chron. vol. 2. Gener. 27. p. 688. & seq. vid. Freher. Orig. p. 2. cap. 3. Ott. Frising. dict. loc. (m) P. Æmil. lib. 2. in Histor. Car. M. Beat. Rhenan. Rer. Germ. lib. 2. Covarruv. Pract. quæst. cap. 1. §. 8. &c. (n) Paneg. 1. ad Stilic. (o) apud Freher. d. cap. 3.

fluenta jam tenuisse (o). Atque hinc Clodovæus M. Sicamber dicitur, in iis Episcopi Remigii verbis, quibus regi ad Sacrum fontem procumbenti ita prævisse dicitur (p): *Mitis depone colla Sicamber*. Hæc igitur Franconia, hæc terra Germanica, Germana Francorum patria est! Hic regni Sala seu Curia! In hac terra Salica primum jus suum Salicum Franci acceperunt; in hac primos suos reges! Acceperunt, inquam, Franci in hac Francia Germaniæ primùm & reges & leges, cùm nondum ullam sedem fixam in Gallia transmissis Rheno adquisivissent: Pharamundum enim, qui primus regni fasces suscepit, & cujus tempore leges Salicas compositas fuisse fidem fecimus, nihil in Galliis, nedum Galliis habuisse, sed ejus demum nepotem Merovæum Galliæ partem occupasse, certum est, atque in id omnia annalium conspirant suffragia (q). Unde hodieque historia Gallica reges suos à Merovæo numerare incipit, primamque regum familiam Merovingorum dicit. Etsi enim antea quoque Franci trajecto Rheno Galliam perpetuò tentatam, nonnunquam etiam aliquâ parte occupaverint, nunquam tamen, florente Romanorum potentiâ sedes in ea figere potuerunt. Nam à Constantino M. à Juliano, aliisque omni Gallia ejectos esse constat. Ita P. Æmilius, autor clarissimus, narrat (r), *Francos rege Clodione Galliam rursus tentantes, transitu Rheni à Romanis prohibitos*. Atque hunc ipsum Clodionem in terminis Thuringorum (ubi Francia Orientalis est) habitasse Gregor. Turonensis memorat (s). Clodionis igitur tempore, qui Pharamundi successor

fuit

(o) Vid. autores sup. cit. Add. Greg. Turon. lib. 2. cap. 9. Berthald. in Flor. Franc. lib. 1. c. 1. & 3. (p) Greg. Tur. lib. 3. c. 31. Trith. de Orig. Franc. p. 69. Munst. 2. c. 30. in Descript. Gall. (q) Ott. Frising. lib. 4. cap. 32. Sigebert. Chron. ad An. C. 422. Chronicon de Regibus Franc. (quod P. Æmilii historiæ adjectum) Ado. A. C. 375. Trith. lib. 1. Annal. p. 35. & de Orig. Franc. p. 83. Prologi duo. in leg. Sal. Item Aimonius, Cuspinianus in Contr. Sal. &c. (r) l. 1. pag. 11. (s) l. 1. cap.

fuit, Franci trans Rhenum nondum confederant, cum transi-
tum tunc demum tentaverint & prohibiti sint; Et postea de-
mum duce Meroveo, Clodionis hujus filio vel successore, ma-
gna illa Romanorum clade, qua Bonifacius eos afflixerat, tan-
quam novo clasico excitos Francos, in Galliam circa A.C.
1441. regressos fuisse, indeque jam deficiente Romanorum
potentia Gallia sedes continuas fixisse, idem laudatus Autor
docet(s).

Pharamundi itaque ætate Francia omnis intra Germa-
niæ terminos consistit, atque inter hos adeo limites hoc re-
gnum per Franciæ Salam seu Curiam natum fundatumque fu-
it. His finibus conclusum tunc erat ipsorum Imperium non
Imperii libido. Ex hac enim patria Germanica, veluti è cen-
tro quaqua versum mox extensa est Francici nominis poten-
tia; adjectumque huic Curia Francicæ, quicquid continua
armorum felicitate, assiduoque victoriarum cursu quæsitum
fuit. Idem enim antiquissimo jure Francorum receptum, in
veteratoque more corrobotatum fuit, ut, quicquid à Fran-
cis quæsitum esset, id ipsum Reip. Francicæ accresceret. Cu-
jus juris vetustissimi sententiam ita exponit Scriptor Galli-
cus(t): *Res omnes à Francis parte accedebant Franciæ, ut à Roma-
nis parte in rep. seu Imperio censebantur.* Idem Gregorius Tu-
ronensis (u), Idem Aymonius (x), Idem alii confirmant inde-
que est, quod Jura seu bona Coronæ vocentur. Idem & mos
Gentium, & naturæ jus ac ratio definit. Cohærent enim ra-
tiones Civitatis ac Principis, qui Civitatis & Reip. pars eaq;
præcipua est; cum idem omnibus finis, publica scil. & com-
munis felicitas, conjunctim propositus sit. Quod si ergo Prin-
ceps, hoc titulo seu officio Principis, quo solo potest, id est,
eo officio, quo Principatum gerit bello aut armis gentes
subigat, & si jus, sibi præcipuum in iis adquirat, non tamen

priva-

(s) dict. loc. (t) Joh. Tilius de Reb. Gall. tit. de Filiis Regum. (u) lib.
2. c. 27. (x) lib. 1. c. 12.

privatis suis rationibus, sed publicis id accenset, id est, iis, quæ communes sunt populo, etsi suo sumtu bellum gereret. Si enim in privatum redigeret patrimonium, desineret esse civitas essetque herile aliquod imperium, & magna quædam civitas (v).

Franci ut è
Germania
terminos
latè protu-
lerint.

Qua verò ratione Franci ex his sedibus suis arma victoriasque in vicinas & alias gentes, quandoque cum nominis sui terrore, circumtulerint, nemini nisi cui omnis prope historia, ignorabitur: Et primitus quidem Occidentales in Galliam Belgicam irruptionem fecere; idque est, quod P. Æmilius inquit (2): *Primos Francorum circa Toxandriam constitisse Secundos in Tungris & mox ad Axonam fluvium*. Idem referens Ammianus Marcellinus: *Quibus, inquit (a), paratis petit primos omnium Francos, eos vid. quos consuetudo Salios appellavit, ausos olim in Romano solo apud Toxandriam locum habitacula sibi figere pralicerent*. Hæc autem Galliæ Belgicæ loca sunt (b), quam jam ante inhabitaverant Germaniæ populi. Unde Cæsar (c) hos appellat Germanos Cisrhenanos; & ipsi hi Belgæ à Germanis se ortos testantur apud Cæsarem & Rhenum antiquitus traductos propter loci fertilitatem ibi confedisse, Gallosque, qui loca hæc incolebant, expulisse, & Plinius ait (d): *Toto hoc mari ad Scaldin usque Fluvium Germanicæ accolunt Gentes*. Idem testantur, alii quàm pluri (e). Ab altera quoque parte Franci Orientales ex suis sedibus egressi trajecto Rheno in Trevitis & circumjectis finibus inter Mosellam & Rhenum confidentes, ea quoque parte Galliam tentarunt: & urbe Coloniensi potitis Mediomatrices, Leuci aliique se dederunt (f). Atque ita Franci primo Galliam

(y) Aristor. lib. 7. Polit. Grot. de jure B. & P. lib. 3. c. 6. §. 14. & cap. 8. tot. (2) de Reb. gest. Franc. lib. 1. p. 12. (a) lib. 17. (b) Plin. lib. 4. cap. 17. (c) lib. 2. de Bell. Gall. Avent. Annal. lib. 1. p. 34. & seqq. (d) lib. 14. c. 13. in fin. (e) Soxom. lib. 3. Hier. in Chron. Avent. lib. 2. Annal. Greg. Tur. lib. 2. Trith. pass. (f)

liam Belgicam, deinde propediem uniuersam occupatam Franciæ sive Germaniæ suæ adjecerunt. Ea subacta, flexo inde victoriarum cursu in Germaniam reversi conterraneos suos, Alemannos seu Suevos, duce Clodovæo Magno, famosissimo illo ad Tolbiacum prælio, subjugarunt, eoque ipso cum Alemannia totum Rheni tractum imperio suo adjunxerunt. Secuta inde Saxonia & tota adeo Germania. Hæc compendio refert prædictum Chronicon de Regibus Francorum (g), quod ita insit: *Francorum gens è Germanica Nobilitate in Galliam veniens, regnum condidit, &c. Gallias enim debellavit, & prima toti pariter Germaniæ imperavit.* Accessit deinde Italia, & universum denique Occidentis Imperium.

Ubi tamen omnino notandum, non desisse eam appellati Galliam Belgicam, etsi sub Imperio Germanorum fuerit: Veteres enim plerumque non imperiis, sed regionibus; non populis, sed locorum situ terras discriminabant, ita ut vel montium jugis, aut fluminum ripis, aut aliàs locorum situ singulas regiones terminarent, non verò quatenus imperium & jura cujusque populi se extenderent: ne semper cum incolis terræ nomen mutaretur; & toties in singulis locis nominum foret variatio, quoties novæ contingerent occupationes; cum nomina illa terræ potius sint, quàm populi. Ita, etsi Germania, & Gallia sæpius incolas mutarint, mansit tamen nomen Germaniæ, & Galliæ usque ad Alpes. Ita Gallia quoque à Scaldi ad Sequanam dicta fuit Belgica: Inde ad Garumnam Celtica seu Lugdunensis, & porrò ad Pirenæi montis excursus Aquitania; & mansere iis partibus hæc nomina, quibuscunque incolis habitata fuerint. Non tamen hoc impedit, quo minus unicuique populo jus, quod armis aut alia ratione sibi in terras alienas acquisivit, salvum & incolume maneat, & occupata devictaque terra non sui maneat juris, sed cedat juri victoris. Quis neget ergo, partes illas

D

Gal-

(g) P. Æmilio adjectum.

Galliæ à Germanis occupatas, non amplius fuisse juris Gallici sed Germanici? Quis neget, terras Francorum juri ac imperio adjectas, non amplius sui juris fuisse, sed juris Francici. Hoc ergo jure Carolus Magnus Imperator, qui his Francis Saliis, à quibus subacta & debellata est Gallia, in regno successit, Galliæ imperavit, & regnum ac jus, quod Franci in Gallos vi armorum consecuti sunt, Franciæ suæ, non Franciam Galliæ adjecit. Quid enim? Jura victoriæ occumbentibus concedere? Imperii insignia tribuere genti subjugatæ? Cum regnum Galliæ armis sibi quæsiverint Franci, illud victrici Franciæ negare, deferre Galliæ devictæ? Bello subactis imperii gloriam asserere, servitutem victoribus? Itane Romanum quondam imperium cessit devictæ Galliæ, & in provinciæ formam redactæ? Itane Imperatores Romanos Reges potius Galliæ, quæ ipsorum armis occupata erat, fuisse, quàm Romanorum videtur? Sed longius quàm vellem evagatus sum, Redeat, unde digressa est, oratio.

Juris Fran-
conici ter-
minis. terminis comprehendimus? Equidem, quæ speciali lege exempta inde sunt, merito à Franconici Juris, eoque conclusi Vicariatus Universitate excipimus, at cætera eâ complectimur. Separanda ergo primum inde Italia est, cui Carolus M. quo vellet, jure uti concessit. Separanda est Francia Occidentalis seu Gallia, quæ sub Carolingis jam divisa a reliquo corpore fuit. Separanda denique Saxonia est, quæ in ipsa Germania semper proprio jure usa fuit, hodieque utitur: Atque isthuc est jus illud geminum Germanici Imperii, Franconicum scil. & Saxonicum, cujus discrimen Aurea Bulla (h) inculcat, ejusque Regionibus duos Imperii Vicariatus dividit. Isti quoque sunt Juris Franconici termini, quibus eadem Aurea Bulla jus illud & Vicariatum describit, scil. in partibus Rheni & Sueviæ: Suevia enim eadem est ac Alemannia, & hæ

voces

(h) Tit. 5.

voces promiscue a veteribus acceptæ sunt. Id utique evidenter testatur vetustissimus Autor Hunibald. (i) (cuius fere temporibus hæc gesta feruntur) qui aliquando ita loquitur: *Suevis id est, Alemannis; Et mox: Alemanni, qui & Suevi &c.* Unde ad Sueviæ partes etiam Bojoariam pertinere infertur; quia Boioaria pars est veteris Alemanniæ, vt testis est Aventinus; qui ita inquit (k): *Theodomarus superato amne SVEVOS, BOJOS (quos communi vocabulo ALEMANNOS vocabant) non parva clade affecit.* Eademque ratione Austriam quoque usque ad Alpes ad veteris Alemanniæ seu Sueviæ appellationem; ex quo Alemannis illa accessit, pertinuisse Autores testantur (l); cum omnem quoque Germaniam vox hæc sæpe complecteretur. Et hos Franciæ terminos olim fuisse refert Sleidanus (m), & *Francorum, inquit, Reges ante Carolum eam tantum tenebant Germania partem, quæ est inter Saxoniam & Danubium, interque Rhenum & Salam, adhæc Sueviam atque Bavariam.*

Dedimus [explanatum jus' Salicum seu Palatinum, fecimus fidem, esse illud jus Francicum seu Franconicum; constituimus ejus fines ac terminos. Nunc, quod alterum orationis caput est, Vicariatus, qui his terminis describitur, rationem exequar, atque ex antiquitate planum faciam, eum Comitatus Palatii seu Solæ Franciæ officio, quod antiqui majores domus regni Franciæ gesserunt, apertissime contineri.

Revolvamus itaque eam orationis partem, quæ Franciæ Germanicæ Salan seu Palatium, cujus autoritate jus omne Franconium sancitur indeque Salicum seu Palatinum diciur, exhibuit. Hoc idem Palatium Franciæ Germanicæ est, quod postea Imperii factum: hæc eadem Sala vel Curia, quæ SS. Curia Fran-

D 2

Impe-

(i) apud Trith. de Orig. Franc. p. 13. & seqq. (k) Lib. 3. Annal. circa princ. p. 143. (l) Arum. ad A. B. Discurs. 3. thes. 1. Freher. ad Petr. de Andl. lib. 2. c. 1. (m) De 4. Imp. lib. 3. c. 4.

ciæ Germa-
nicæ facta
est Curia
Imperii.

Imperialis dignitatis fastigio aucta postmodum fuit. Id nemo quisquam negabit, quin, omnia prope ea, quæ diximus; neque hæc, quin quicquid in annalibus antiquæ castæque fidei est.

Nihil autem in vulgus quoque Doctorum notius, quam quod Comitia imperii, seu hoc Concilium regni Procerum perpetuo A. B. (n) stylo Curia appelletur, & nihil frequentius in ea occurrat, quam *Curia Imperialis*; qua voce non aula Imperatoris denotatur, in ea enim vix unquam contingit Electores simul omnes congregari, sed Curia Imperii, in qua Principum & Electorum conventus generales, qui Comitiorum nomine veniunt, celebrantur. Ita enim expresse Imperator (o) Comitia Norimbergensia, quibus ipsa Aurea Bulla est promulgata, dicit solennem suam Curia in Nürenberg, cum Principibus Imperii celebratam; ubi non erat aula Imperatoris. Sic quoque Mitensis Curia dicitur (p) in qua ultimum caput Aur. Bull. promulgatum est, nec tamen Meti tunc fuit aula Cæsaris; sed per istas Curias intelliguntur Curia seu domus Comitiorum universalium imperii: uti diserte etiam explicatur in ipsa A. B. (q) vox Curia, quando Imp. Curiam vocat *congregationem inter ipsum & Principes Imperii celebratam*: & alibi (r) iudices regalis Curia, & ipsa quoque Regis Bohemici Comitia Curias, eadem que tribunalia nuncupat (s).

Et nihil ergò dubii remanet, Comitiam imperii perpetua loquendi formula A. B. Curias vocari. Quid autem aliud est Curia quam Palatium? Utriusque vocis eandem esse significationem plane constat; & non tantum apud Latinos Palatium idem est, quod Curia; sed & apud Gallos, *Cour & Palais*; apud Anglos, *Court & Palace*; apud Italos, *Corta & Palazzo*; apud Hispanos, *Corte & Palacio*, idem prorsus significant; ac

(n) Tit. 3. 4. 5. 6. & 24. (o) A. B. tit. 12. (p) A. B. tit. ult. in rubr. & tit. 12. (q) d. tit. 12. (r) A. B. tit. 8. (s) d. tit. 8. & tit. 11.

proinde domus Comitiorum Imperii, quam A. B. perpetuo vocitat den Kaysersl. Hof/ non minus recte Palatium, quam Curia dicitur.

Quis autem non advertit, stylum hunc A. B. sine dubio formatum esse ex antiquæ Francorum consuetudinis serie continua & hautinterrupta, qui domum conventus Procerum, *Curiam* vel *Palatium*, vel vernacule *Salam* appellare consueverunt. Cujus rei evidens est testimonium, quod Parisiis domus illa satis nota & conspicua, ubi summus Galliaë est conventus ac tribunal (Parlamentum Galli vocant) *Palatium* & Gallice *le Palais* dicitur, nihilque tritius vulgo, quam locus, *ais Palais*. Constat autem, nunquam ibi Regis habitationem vel aulam privatam fuisse; sed locum supremi iudicii & conventus regni: evidenti argumento, veteribus Francis & Gallis, qui sub eodem Rege, & communi regiminis ratione facile tunc in morum & consuetudinum æqualitatem coaluerunt, domum Conventuum seu iudiciorum regni *Palatium* fuisse dictum. Atque inde hæc Francorum Germanorum Curia semper Jus Imperatoris eligendi post Carolingos, in quibus non electitia, sed hereditaria fuit dignitas, continuavit: cum primum enim, Caroli M. progenie, electioni Imperatoris locus esse, & de Imperio à Carolingis ad aliam virtutem nobilitatem que transferendo agi cœpit, ait Æmilius, (t) concursum *Procerum Germanorum* factum fuisse ad Othonem, Saxoniaë ducem, eumque rebus gestis sanguine que nobilissimum, ac summa prudentia virum, sed senectâ invalidum, Augustum salutatum; ipsum verò excusatione usum, se *Germanicis rebus* propter ætatem usui esse non posse; ejusque consilio Conradum, Franconiaë ducem, electum. Et postea: (u) Conradum Augustum, cum supremum sibi diem adesse sensit, *convocatis Germanis Proceribus*, autorem eis fuisse, ut Henricum,

D 3

Otho-

(t) Lib. 3. in Hist. Car. Simpl. p. 128. (u) Ibid. p. 130. Sleid. de 4. Imp. lib. 3. c. 18. ibique Lampad.

ORATIO INAUGURALIS

30

Othonis Saxonum ducis filium, eligerent; ut nihil certius, quam eandem Procerum Franciæ Germanicæ curiam, quæ Pipinum ejusque antecessores, ut supra dictum, elegerat, postea quoque extinctâ Pipini ac Caroli Familiâ Reges ac Imperatores eligere potuisse (x), quod ipsum Pontifices quoque & Canones pro certo exploratoque semper habuerunt (y). Unde & Fridericus I. respondit latè legatis Pontificis (z), Reip. disciplinam jam pridem ad Germanos cum imperio esse translata &c.

Occasio,
cur Palatiū
Rheni di-
ctum.

Atque hoc regni concilium, Augusta que Franciæ Curia, cui postea Imperii accessit dignitas, uti antiqua observatione quotannis ad Cal. Majas, teste Hunibaldo (a), ita constitutione A. B. (b) circa idem fere tempus, quarta scilicet post festum paschale septimana celebratur; & uti olim fere ad Rhenum, ubi ipsi reges initio & Comites Palatii habitabant; ita & postea, ubi jam accessione Imperialis culminis aucta fuit ejus autoritas, certa annalium fide constat, (c) adhuc circa eadem Rheni confinia sæpius frequentata fuisse eadem Augustissima Procerum Imperii Comitata. Si enim recte meminimus, observatum mihi est in decretis publicis Impp. Germanorum a Goldasto editis, quod fere omnia Spira, Francofurti, & imprimis Wormatiæ, aliisque Rheno finitimis locis edita sint. Unde est, quod hodieque omnium ore celebretur decantatissimum illud Palatium Rheni, seu ad Rhenum, ejusque Comites seu Præsides Augustissimi, comites Palatii Rheni seu ad Rhenum; successores Francici illius Majoratus seu Comitatus Eminentissimi.

Neque tamen ideo Rheni mentio adjicitur, quasi alligatum

(x) Add. Gunter. lib. in Ligur. qui locus jam exhibitus est. (y) A venerabilem 34. x. de Elect. Clem. un. de Iurej. (z) Lampad. ad d. l. 3. c. 12. (a) Trith. de Orig. Franc. p. 93, (b) Tit. 12. §. Hinc est. (c) Vid. Freher. Orig. Pal.

gatum fuerit ad Rheni ripas Franciæ hoc Palatium; sed vel ideo, quia plerumque olim ad Rhenum fuit, cum in isto tractu, tanquam præcipuis Regni Francici limitibus, plus momenti situm, & ob habitationes tum ipsorum Regum, tum Comitum Palatii in vicinia Rheni commodissima sedes ad Universalem Regni curiam visa fuit: Vel ideo potius, quia comites Palatii fere patrimoniales suas ditiones, easque florentissimas, ad Rhenum & ex utraque Rheni ripa habuerunt, uti testis est Freherus (d), unde quoque in hoc tractus specialis Vicarius, sicut mox dicemus, ut in reliquis, non fuit.

Cum verò summum hoc Palatium, hæc Curia Imperii, uti alia quælibet suum semper Præsidentem habuerit, is ille fuit, quem Palatii illius Comitem, vel Prætorii Præfectum, aut Majorem domus veteres dixere, & cujus in Imperio Francico semper præcipua fuit autoritas.

Olim, antequam Reges crearentur, Franci ducibus parebant, ut jam diximus, inter quos unus reliquis eminebat, & Dux Major vocabatur, qui proinde tum Præfectus Palatii, & Major domus fuit, atque ab his Ducibus Francorum Pipinos & Carolos Majores domus, ortos esse, eorumque omnium Genealogiam inde à Duce Genebaldo, usque ad Pipinos Trithemius refert (e). Sed & ipsi Majores domus Francorum Duces fuerunt, & passim vocantur (f). Idem autem fuit Major domus, qui & Comes Palatii, & duo hæc dignitatum nomina ab Munibaldo, vetustissimo historico, quem & Freherus eam ob causam allegat (g), promiscuè usurpantur. Vocat enim Ansegisum *Majorem domus Francorum sive Palatinum Comitem* (h), & Pipinum *ex Comite Palatino seu majore domus Francorum Regem factum* (i): Adalgisum dicit *Comitem Palatinum* (k), quem

Hujus Palatii Comitē ejus Præsidentem fuisse, eoque nomine Imperii negotia gessisse, atque inde ejus Vicariū extitisse ostenditur.

Origo ejus.

(d) In Orig. pass. (e) Lib. 1. ann. p. 26. 34. 49. 67. 80. (f) P. Æmil. lib. 2. in princ. Ado A.C. 718. in fin. Trith. d. pag. 49. (g) in Orig. Pal. (h) Trith. de Orig. Franc. p. 90. & 91. (i) Ibid. p. 90. (k) ibid.

quem alibi *Majorem domus* appellat: idemque facit in Garacone (l). Quin ad eam ascendit auctoritatem hæc dignitas, ut P. Æmilius exclamaverit (m), quod regium fastigium excessisse videatur. Unde & Irenicus Profapiam Palatinorum celebrans; *Tot, ait (n), ex illa progenie Boemia, Ungaria, Dania ac Romanorum Reges prodiisse, ut si opinione majorum niti oporteat, non sit Germaniæ progenies, cui plus debeat nobilitas.* Et quid illo Franciæ annalium testimonio clarius: *Et opes, inquit (o), & potentia regni fuit penes Palatii Præfectos, qui Majores domus dicebantur; ad quos summa totius regni pertinebat.* Hinc Petrus de Andlo, primum Principem esse Comitem Palatinum Rheni ait (oo). Evidens igitur est, non Aulæ, sed regni summam ad Comites Palatii pertinuisse.

Quid mirum igitur, Carolum Martellum, Pipini patrem, tot prælia pugnasse, tot bella confecisse, composuisse pacem, icisse fœdera, vocasse auxilia, denique omnia ea gessisse, quibus expediendis nemo esse potuit, nisi qui solo nomine ac titulo à Rege differret vel eius vices gereret? Quid mirum. Primicerium Statuum, Regis personam, ipsumque imperii vicaria seu comitiva auctoritate referentem, eadem fecisse, quæ Rex potuisset? Hæcine autem gravissima regni negotia à privata aulæ Præfecto expediri potuisse?

Primaria
dignitas.

Ecquis ergo ambiget, per quem absente vel defuncto Rege negotia imperii administrata fuerint, & cujus hac in re ante alios fuerit auctoritas? Non potuit alius Vicariatus dignitatem magis sibi vindicare, quàm summi huius Palatii Comes seu Præses. Cui enim potius competet Vicaria Regis potestas, quàm ei, qui secundum Regem proximus est? si quidem proximum summo est officium, quod summi Vicarium est. Quis verò in hoc regni Palatio Regi propior quam ipse

(l) Idem p. 92. Add. p. 49. 51. 53. 54. (m) Lib. 2. p. 68. c. (n) Lib. 3. Ex-eg. Germ. c. 50. (o) Apud Trith. de Orig. Franc. p. 93. (oo) Lib. 1. de Imp. Rom. c. 10. apud Freher. p. 1. c. 2.

ipse Palatii Comes, qui cæteris Palatinis regni in rebus inter eos explicandis jure Comitatus Palatii præfuit? Ergone is, qui præfente ipso Rege negotiis regno gerendis Præfectus fuit, absente vel mortuo, officio suo præfecturaque cedit? Et comitiva Palatii potestas, quæ cum regia quoque in Imperii negotiis concurrat, deficient, cum sola fuit? An ea rerum administratio, quæ vivo rege Comiti Palatii competiit, alicujus Palatinorum esse potuit, cui ante non competiit? Et cuius? Utique enim si quis, prætermisso Comite Palatii, Palatinorum alicui vicariatam vindicare voluerit, nemo erit in quæ consistere & vicariatam figere possit. Quæ enim ratio, quod Palatinorum alicujus vicaria potestas fuerit, Comitis Palatini non fuerit? Primus post Regem gradus est comitiva Palatii; hoc ergo præterito Palatinorum seu Procerum aliquem quærere, cui vicaria potestas tribuatur, non iustus ordo est, sed præcipitum. Est hæc non legis constitutio sed naturæ ac rationis ordo, ut deficiente, qui primo loco est, vices eius cedant proximo; ut cessante, qui præcesserat, succedat qui sequitur, donec justa ratio aut sanctio hanc rerum agendarum seriem mutaverit. Nulli itaque justius absente Rege, rerum ac regni arbitrium commissum fuit, quam ipsi Imperii, ejusque supremi Palatii Præsidi seu Comiti, qui & præfente Rege Reip. clavum moderabatur.

Hic ergo comitatus Palatii regni, illud officium est, cui Vicariatus æque ac potestas judicii in Regem cohæret; & hujus Officii hæc adhuc hodie vestigia in Aurea Bulla supersunt, quæ adeo inde nisi ipso Palatii comitatu translato separari possunt.

Et quæ aliàs ratio esset, cur Vicariatus Franconici juris terminis describeretur? Quæ, inquam, alia, quàm quod his terminis comitatus Palatii Franciæ continetur? Jus enim Franconicum esse jus Salicum seu Palatinum ostendimus,

E

quod

Causa, cur
Jus Vicariū
intraPalati-
ni seu Fran-
conici juris
fines consi-
stat.

quod autoritate curiæ seu Palatii Francici constitutum est; & cuius proinde Cura & custodia ad Palatii Franconici Comitem pertinet. Hæc igitur potestas Comitis curiæ seu Palatii Franconici intra Franconici Juris terminos consistit. Hæc causa est, cui Vicariatus Præsidis Salæ Francicæ extra Francici Juris fines extendi nequeat, uti eadem ratione Comes Palatii Saxonici, quod proprio Jure utitur, intra Saxonici Juris limites concluditur.

Negotia
gesta, quib.
ostenditur
Comitem
Palatii non
aulæ Regis,
sed Curia
Regni seu
Imperii
præfectum,
atque adeo
Vicarium
jure fuisse.

Atque id res ipsa ac veterum comitum Palatii seu Majorum domus res gestæ testantur. Ex quibus apparebit, tum hos comites Palatii seu Majores domus regni negotia Vicaria potestate gessisse, tum fuisse comitem Palatii non regii, sed Francici; Majorem domus non regis, sed regni; & denique præcipuum nonue ministris privatis Principis, sed publicis Imperii. Atque adeo hæc negotia Imperii præcipua & Regis Vicaria potestate gessisse prorsus evincemus.

Etenim percurramus veterum Majorum domus res gestas; examinemus officiorum, quæ gesserunt, naturam; subducamus functionum, quas administrarunt, rationes; ponderemus dignitates; numeremus prælia; cui hæc minùs conveniunt, quam Magistro aulæ privatæ regis? cui magis, quam Præsidi curiæ publicæ ac Procerum regni?

Si ipsum nomen *Maioris domus* spectemus, non quadrat illud Magistro aulæ regiæ. Cum enim domus regia contineat omnem regis familiam, non recte aulæ Magister dicitur Major seu superior familia regia. At recte in domo Regni seu Procerum Imperii, cui præsidet, Major domus dicitur.

Si annales Francorum evolvamur circa Majores domus, seu comites Palatii, eos semper fere communi Procerum consensu, non à solo Rege electos apparebit (p), Nihil autem absurdius, quàm hoc intelligere de privato aulæ Magistro. Quid enim populo quid Proceribus cum privatis Regis sui

Mini-

(p) Vid. Adon Cron. A. C. 686. 696. 718. Trith. de Orig. Fr. p. 92. & passim

Ministris? Regem vero non posse sibi corporis sui, propriae que aulae Ministros ac Praefectos pro arbitrio eligere, quod quisque familiae Dominus potest? Regi à Proceribus expectandum Curatorem domus suae, quem privatus quisque liberè constituit? Regi adimi liberam familiae suae dispositionem, quae omnibus relinquatur? Quis adeò deteriore quovis privato conditione Principem fuisse asserit.

Eadem ratione de Pipino legimus, remotum eum a Majoratu domus, seu comitatu Palatii in Francia Orientali, non a Rege, sed a Francis, seu Francorum Regni statibus, ab iisdem tamen mox inito, praelio restitutum (q). De Theobaldo, quòd ipsi eum Franci Majorem domus constituerint, eundemque mox Magistratu rursus dejecerint (r). De Eberwino, quòd Magnatum decreto a Majoratu, ad quem illi ipsi eum promoverant, pulsus, & in Monasterium detrusus sit (s). Quid verò vel cogitatu nefandius, quam populum Principis sui Ministros privatos, qui aulae ipsius propriae praesunt, creare pro lubitu, & dejicere? Quis adeo impuberem Principem dicere haut erubuerit, ut talibus ei opus sit tutoribus? Quis Regem putaverit esse oneri Imperii ferendo, qui ne suis quidem negotiis, & domesticis rebus superesse valeat?

Taceo, Majores domus non in aula, sed satis inde remotos in propriis aulis habitasse, in remotissimis oris bella gessisse, nulla Regiae domus cura habita. Pipinum, majorem domus, Agrippinae in Ubiis egisse constat; ejusque Antecessores in ipsa Francia Orientali, cujus administrationem illi Ducali titulo prolixa serie gesserunt, & justo successionis ordine ad Pipinum, indeque ad Carolum M. majores domus, transmiserunt; dum interim Reges in antiquis suis sedibus haesere.

Et, qui Magistro, seu Praefecto aulae Principis, cum pu-

E 2

blicis

(q) Trith. de Orig. Franc. p. 91. (r) Idem d p. 92. (s) Ado A. C. 696.
Trith. L. 1. Annal. p. 56.

blicis Regni negotiis, cum Proceribus ac Statibus Imperii? Quis neget, aliam longe curam esse domus Regis, aliam Regni? Diversissimas esse privatas Palatii Principis, & publicas Regni functiones: Aliud, officia aulae ordinare; aliud pacem, bella, foedera, aliaque publica tractare? Hæc tamen publica fuerunt non privata illa, quæ majores domus, seu Comites Palatii suo jure, & sub hac ipsorum qualitate ac titulo gesserunt; eaque omnia ab iis, tanquam primariis Regni Proceribus & Archi Principibus administrare fuere.

Est & hodie Imperatori Magnus aulae Magister, ei tamen nihil cum Imperio, nihil cum Statibus & Principibus negotii. Est idem quoque potentissimo Galliarum Regi, ille scilicet seculi Achilles, Princeps Condæus, non tamen hoc titulo administrationem Regni complectitur.

Nova sane Ministerii Aulici species, quæ propagatur in posteros; & insolens inauditumque, ni fallor, hætenus officii genus in aulis Regum Francorum, in quo filii parentibus hereditario jure succedunt! Cui unquam Regum, cui Cæsarum hoc in mentem venit, ut in aulis suis Ministri hereditario jure succederent, ut filios sibi surrogare, & ad posteros officium aulae transferre possent? Pipini senioris patrem Ansegisum Majorem domus fuisse legimus; (t) Ab eo ad Pipinum filium, ab hoc ad Carolum Martellum, Pipini filium, inde ad Caroli filios Carolomannum & Pipinum juniorem; & postea ad hujus filium Carolum M. Majoratum domus continua successione pervenisse (u). Sed & ipse Pipinus senior, vivus adhuc, modo hunc, modo alium ex liberis suis ipse sibi substituisse legitur (x). Quin imo Carolomannus & Pipinus Junior fratres liberrima dispositione omnes regni provincias vicaria seu comitiva autoritate administrandas, fere ut rem patrimonii, inter se diverserunt; posteaque Carolomannus, cum

civilem

(t) Trith. Lib. I. Ann. p. 49. (u) Ado. A. C. 726. Trith. d. I. & pass.
(x) Trith. d. I. p. 54. & 8

civilem vitam cum monastica mutasset, omnes fratri provincias libere iterum cesit, reliquis principibus nihil retinentibus (y). Adeo hæc dignitas in hæreditariæ jus vel consuetudinem transierat. Quis vero tale vel simile quid unquam de officiis vel dignitatibus aularum privatarum vel fama audivit?

Equidem nonnullos audire mihi videor regerentes, Regum incuriâ hæc omnia contigisse; horum desidia Majores domus ad virtutem, horum ruina ad gloriam gradus sibi fecisse. Verumenimverò haut cogitant illi, non solo Regum, sed & Principum ac Procerum consensu autoritateque ad tales res gerendas opus fuisse; cum ad eos, eorumve curiam supremam imperii cura pertinuerit, ut præter jam dicta ostendunt illa quæ canit Poeta in persona Frider. I. (z) Horum ergo caput & Præses cum fuerit Major domus, curia hæc Procerum cum suo Præsede, vel Præses eorum autoritate ac consensu eam potestatem habuisse intelligitur. Fuerint igitur ignari reges, fuerint rerum suarum negligentes; non sane Principum ac Procerum confessus illustrissimus adeò segniter tulisset, tanta cum autoritate ac potentia nimia tanti momenti res ab aliquo Principum gestas fuisse, ac jura omnium involari, nisi is jure præcipuò præ reliquis emicuisset. Et, ut hoc quoque nova ratione confirmet illud, quod probandum sumimus, (scil. Majores domus non aulis privatis regum, sed Curiis Imperii præfuisse) eos Procerum autoritate subnixos omnia egisse ostendit historia Pipini. Et paulo ante; Francos Proceres mira consensione animorum Pipino adfuisse. Illa igitur omnia Pipinus Procerum, quorum confessibus ac comitiis ipse præsidebat, autoritate gesit, cum apud eos summa esset regni cura, ut jam ostensum.

Etsi igitur non minus certa hæc res sit, quam vera, non tamen rationum ultro occurrentium momenta defugiet o-

E 3

ratio.

(y) Add. P. Æmil. lib. 2. p. 67. (z) Gunt. in Ligur. lib. 1.

ratio. Quid enim est, quod legimus (a), sub Theodorico rege, qui cum Majori domus Berthario in Neustria commoratus est, Pipinum Majoratum domus in Austrasia gessisse, ubi regis aula non erat; & ægrè id ferentibus rege & Berthario, Pipinum ab iis bello fuisse pettum? Qua ratione autem potuit aulae regiae magister Austrasiam tenuisse, cum aula regis fuerit in Neustria? Quo pacto fuit aulae praefectus in Austrasia, in qua aula non fuit? Fuit ergo Pipinus praefectus, non aulae regis, quae in Austrasia non fuit, sed ipsius Austrasiae. Porro cur bello pettus est Pipinus? Et victor quid acquisivit? An verò propter ministeria aulae bella solent geri inter regem & ministrum? An unquam auditum, praefecturam aulae privatae armis regi potuisse extorqueri? An unquam cum principe praelio decertavit minister, ut ipsum aulae suae praeficeret? Quanam nova & inaudita haec acquirendi, ministerii alicujus aulici ratio?

Sed & illud legitur (b), Francos petuisse a Pipino, ut Berthario, Majori domus principatum bello eriperet. At quem Principatum? Num aulae privatae? Quid verò Francis Austrasiis cum aula regis in Neustria, ejusque Ministris? Quid illi solliciti, quem Bertharius principatum teneat? Et ergo non aulae, sed Franciae principatum ipsi ereptum volunt.

Quae vero ratio clarior constitui potest, quam ex eo, quod legitur (c), sub ditione, non tantum regis Sigeberti, sed & Majoris domus Pipini constitutos fuisse Regulos, Duces, Comites & Praefectos, quorum administratione populus regebatur. Non ergo aula regis fuit ditione Majoris domus, sed proceres, Reguli, Duces, Comites &c. Franciae. Cui demum illud quoque accedit, quod saepe *Majoris domus Francorum*, item *Principes aulae Francorum*, non vero *Regis* dicantur (d).

Denique, ne in re certa diutius haereamus, P. Aemilii testimonio-

(a) Trith. lib. 1. ann. p. 57. Ado. A. C. 696. in fin. (b) Trith. d. pag. 57.
(c) Idem p. 53. (d) Idem p. 49. 60. 62. & pass.

stimonium (e), adhuc in medium proferemus, qui Majorem domus *Magistrum militiae* fuisse dicit, & à se *Magistrum Equitum* vocari, eo quod Equitatu Francorum nobilitas gloria ac opes constent. Quibus proinde qui praest, non aulae regis tantum, sed universae Franciae Princeps videri debet.

Quis ergo iam suspensus adhuc animi haerere potest? Cui scrupulus sedere? Praesidebant itaque Comites Palatii, seu Majores domus, non privatae regis aulae; verum publicis regni Comitibus, procerum Statuumve Imperii Palatiis ac Curiiis praesidebant; & hoc nomine omnia regni negotia potestate comitativa seu regiae vicaria administrabant. Ipsorum ergo apud Francos prima fuit ac praecipua post regem ejusque Vicaria dignitas, utpote quae praefectura reliquas imperii omnes complexa est.

Atque hanc causam egregie probat alterum Comitatus Palatii officium praecipuum, eminentissimaque prerogativa, quae ex eodem fonte, quo Vicariatus ducitur: potestas scilicet judicandi Regis. Eadem enim ratione, cum nemo Regis vel Imperatoris causas audire ac dijudicare possit, nisi summa ipsius Imperii Curia, cui, praesidet solus Augustissimus Comes Palatii, hic solus, jure Comitatus seu Praesidatus sui, Regis vel Imperatoris est Judex.

Hoc proditur in historia depositionis Adolphi Imperatoris, quae de Rudolpho Electore & Comite Palatino ita loquitur: *Quippe Rudolphus, Praefectus Praetorio, cujus munus est veluti de querimoniis adversus Caesarem delatis cognoscere jusque dicere, & sententiam pronunciare, venire recusarat.* Item in depositione Alberti I. dicitur: *Quod Rudolphum praedictum Comitem Palatinum elegerint pro Judice, asserentes ad Comitem Palatinum pertinere, quod sit officium Palatinae dignitatis ex quadam consuetudine, de causis, cognoscere, quae ipsi Regi moverentur.* Atque hinc in constitutione Lotharii III. inter praesentes

Confir-
tur id exem-
plo cetera-
rum digni-
tatum, quas
eadem cau-
sa Palatii
Comitatus
conjunxit

Ubi sunt :

I.
Potestas
judicandi
regis.

(e) Lib. I. in hist. Chlip. p. 36.

tes scribitur, *Gutfridus Palatinus Romani Imperii Judex*. Hæc igitur officia non ex jure electionis, quod insuper aliis commune est, sed ex proprio Jure comitatus Palatii descendunt.

Cur Seren. Elector Sa-
xonix in
Vicariatu
concurrat,
non in offi-
cio Judicis.

His enim explicatis, quis adeo rerum ignarus ac imprudens, ut exinde summarum Imperii dignitatum origines & rationes colligere quam facillime nequeat? Quis non videat, quæ ratio solum Francici Palatii Comitem Imperatori seu Regi Judicem constituerit; quæ vero e contra ratio Saxonem Vicarium ipsi adjunxerit; & in Vicariatus potestate Saxones, & Saxonici Palatii Præsides, a reliquo Imperii corpore separaverit, cum tamen in judicando Rege seorsim jus aut facultatem Saxo non habeat? Vicariatus enim Comitatus Palatii Francici terminos Juris Francici non excedit, cum ultra terminos potestatis suæ Curix jus dicere nequeat. An jure autem Francico seu Salico immunem fuisse Saxoniam, eique jure proprio uti permissum jam antea diximus. Igitur ab hoc universali Imperii Vicariatu excepta est provincia Saxonica, in qua ipse Provincialis Palati. Saxonici Præsides, Serenissimus scil. Princeps ipsius Elector, Vicariatum Imperii gerit. Cum enim a Carolo demum Magno, adeoque sub Imperio, Saxones Franciæ jugum subire coacti fuerint, non tam regno Franciæ, quam Imperio subiecti, & pars potius Imperii quam regni Francici visi sunt, legitur diverso nonnihil a reliquis jure censere eos placuit, relicta iis proprio jure, Saxonico sc. utendi licentia: unde adhuc Jus Saxonicum Franconico, quod est Jus Palatinum vel Salicum, in citato A. B. loco opponitur. Accedit, quod Saxones, non minus quam Franci, libertatis tenacissimi, tot annorum laboribus maximis, toties ancipiti Marte, tam varia fortuna, adeo crepro successu, cruentissimis præliis, difficillimis victoriis vix dum domiti, difficulter plane ad alieni Juris observationem adigi, & ad Franconici seu Salici Juris cmmunionem cogi posse videbantur.

Hinc

Hinc igitur factum, ut Franci, eorum subjectione contenti, permiserint, ut Procerum Saxoniae Palatium provinciale proprio jure uteretur; & sensim quoque, maxime ubi, deficiente Carolidum stirpe, ad ipsos Saxones Imperii summa, rerumve arbitrium pervenit, indultum illius Palatii Præsidi, Electori scil. ut in suis terris, ac provinciis juris Saxonici, ipse Comitavam seu Vicariam administrationem Imperii exercere posset.

Hic itaque Vicarius plane non eodem est ordine cum Vicario generali Imperii, neque cum hoc in eodem dignitatis genere concurrat; cum Saxonici Palatii Comes non sit Vicarius generalis, sed suæ duntaxat provinciæ, quæ ante Carolum M. Franciæ conjuncta non fuit. Tunc ergo solus Francici Palatii Comes Vicariatum regni obtinuit, neque in illo jure ipsi unquam alius adjunctus fuit: Verum, ubi postea accessit Saxonia, illa proprium suum Vicarium Provinciale nacta est, in quo nihil priori decessit, sed tantum cautum, ne ad novam istam provinciam Vicariatus ipsius extenderetur.

Hinc est, quòd Saxonici Palatii Comes in officio judicis, & jure audiendi causas Imperatoris plane non concurrat cum Comite Palatino, nec ad ipsum ea dignitas judicandi ulla ratione spectare possit; qui non regni, sed provincialem tantum habet Præfecturam & Vicariatum, cujus vigore nullum universale negotium Imperii expedire potest: Imperatorem enim judicare non est res certæ alicujus Provincialis Curia, ejusve Præsidis, sed Curia Imperii; Imperium autem Francico Palatio inhæret, utpote Palatio universali regni; non Saxonico, quod provinciale tantum est: nam & ipse Saxo membrum est Palatii Francici, quod postea factum est imperii & generali præfectura Comitis Palatii continetur. Est enim, quod sæpe diximus, Palatium, cui augustus hic Comes præest

præ est, summa Curia Procerum ac Principum Imperii, inter quos haut dubiè quoque est Saxonix Elector.

2. Præcipua regni administratio, quæ penes Comitem Palatii olim fuit.

Sed & reliqua, quæ Comitatum Palatii sequuntur, officia similitudine causæ ac communi ratione Vicariatum ab eodem fonte duci, probant: sufficientem perpendisse. Comitem Palatii, seu Majorem domus Francorum fuisse Principum præcipuum; reliquorum Palatinorum omnium Præsidentem; præesse eum summis regni Comitibus; præsidere universalibus Procerum Palatis seu Conciliis; ipsius Imperii in Curiam collecti esse præfectum ac moderatorem augustissimum, Quis vero jam nescit, quæ tantæ dignitatis sint munia, quæ jura Præfecti Imperii, ac Præsidentis Procerum Franciæ, qui imperium repræsentant? Facilius est, dicere quæ non habeat jura, quàm recensere quæ habeat. Dicam breviter. Omnia potest, quæ ipsum imperium, cui præest, potest. Quæcunque negotia ad summam Palatinorum seu Procerum Curiam, illa omnia ad eum quoque spectare possunt, qui Curiam illam Comitativa autoritate moderatur ac dirigit. Quicquid enim expeditur negotiorum, eo saltem præsidente expeditur: & quicquid supremum regni Palatium statuere potest, id sub Augusti Comitatus sui præsidatu atque auspiciis statuit. Nullum est autem negotium publicum, quod non ad ipsum imperium, ejusve supremam Curiam (in cujus manibus regnum esse cecinit supra (f) Guntherus) adeoque & curiæ illius Comitem seu Præsidentem spectare possit: nullum quod non Præfecturæ hujus generalis amplitudo contineat.

Nec moveat, quod varii tunc fuerint Comites Palatii, longo nimis dignitatis intervallo ab eo; quem hic exhibemus, distantes. Præter hoc enim regni seu Imperii Palatium generale, singulæ quoque provinciæ, imò urbes, sua habuere Palatia seu Curias, in quibus Conventus partiales & provinciales celebrati, & quarum singulæ suum quoque præfectum: seu Comitem Palatii habuerunt. Cujus rei exempla comi-

(f) in Ligur. lib. I. nus,

nus, & fere primo ab urbe nostra lapide sufficiunt. Loboduni enim, vulgo Ladeburgi, Curiam, ubi conventus pagi sub Comitibus agebantur, fuisse, atque adhuc locum ibi esse, *Salam*, *Saal* / quod Germanis Palatium est, dictum; idemque in aliis locis vicinis accidere publicè notum est, & Freherus uberius exponit (g). Cæterum unum tantum fuit Palatium generale totius regni, in quod ipsi Status, Proceres ac Principes Imperii collecti, de publicis & communibus Imperii negotiis constituerunt; & cujus Comes seu Præfectus toti Imperio, hac summa Curia repræsentato, præfuit: estque idem hoc Palatium Franciæ Germanicæ, quod postea Imperii factum, & S. S. Imperialis dignitatis fastigio auctum fuit.

Hujus ergo Comitatus generalis vigore eidem Palatii Comiti jus eligendi Imperatoris competit. Quid enim minus Palatinorum Comiti negari potest, quam Electio, quæ omnibus olim Palatinis communis fuit? Qui electioni etiam præfuit, eamque moderatus est, imprimis sane electionis jus habuit: nec summæ Curia Præsidi negari potuit, quod infirmi quoque ordinis Proceres habuere.

Eodem jure Comes Palatii summam militiæ præfecturam, seu Magisterium Equitum, sibi vindicavit, ac proinde semper a P. Æmilio Magister Equitum dicitur. Rationem ipse addit Æmilius (h) quia scil. Equitatu Nobilitas, gloria ac vires Francorum constabant. Summa ergo hæc dignitas summum quoque Imperii Comitem sequuta est; eadem fere ratione, ut in Anglia præfectura generalis classis ac maris ad ipsos Regum filios vel fratres plerumque spectat; quia scil. Anglorum potentia classe continetur. Ita hodie unicus regis frater, Dux Eburocensis, hac dignitate fruitur, diciturque, *Lordobigh Admirali of England*, id est, *Magnus Admirallus & Præfectus Generalis Classis & Marium Angliæ & c.* Ita, ob eandem rationem, summus militiæ præfectus apud Francos di-

F 2

ctus

(g) De Orig. Pal. p. 1. cap. 2. & p. 2. cap. 1. (h) Lib. 1. in Hist. Chilper. p. 36.

ctus fuit Magister Equitum, Francia enim Equitatu, ut Anglia classe, maxime pollebat.

5.
Summa of-
ficia aulae
&c.

Denique eadem ratione summus hic regni Francici Comitatus summa quoque in aulis regum privatis dignitate, Archidapiferatu scilicet, conspicuus fuisse videtur. Et hinc forte aulae Magistri a nonnullis vocari consueverunt: Aula enim plerumque habitationem regis denotat, unde aula Cæsarea dicitur (i).

Et ergo hinc patet, jure merito sane horum Comitum fuisse, quicquid fuit summum in Imperio: cum enim summam post regem totius imperii præfecturam metuerint, eam summa quoque Imperii munia merito consecuta sunt. Unde hac quoque ratione ducti Pipinus, Carolus, & aliquot sequentes, dignitatem hanc aut filiis suis commisisse, aut ipsi quoque sibi reservasse videntur; uti veteres Rom. Imp. Consulatum & Tribunitiam potestatem sibi postulabant, ut Consulati autoritate, Senatus; Tribunitia potestate, plebis summum Magistratum adepti; & hoc jure utriusque consiliorum participes facti, quicquid in eorum præjudicium tentaretur, facili negotio eludere possent.

Hæc igitur omnia jure Comitatus supremi Palatii gesserunt, qui dignitas est, & officium generale, quod per totum Imperium Salici Juris extenditur. Ab hoc autem comitatu seu Palatinatu differunt eorum Principatus seu ditiones privatae, quæ sunt res ipsorum patrimoniales. Ita Pipinus Dux Brabantiae & comes Namurci fuisse scribitur, & nihilominus Major domus totius Franciæ.

Sic hodie Comites Palatini ad Rhenum dicuntur, utpote qui ab utraque Rheni ripa florentissimas ditiones jure patrimoniali tenuerunt ut passim testatur Freherus (k), indeq; maxima pars tractus illius eorum ditioni subiecta fuit, uti citatus autor ex divisione inter Othonem IV. & fratrem Henricum

cum

(i) Inst. Pac. art. 3, & in fine privil. Cæs. ei annexi. (k) l. i. Orig. c. 3. & pass.

cum Palatinum inita ostendit: eoque facit, quod in Suevia, Bavaria & Franconia peculiare fuerint Vicarii seu Palatini, qui omnes Rhenano fuere subjecti? in Rhenano autem tractu alius inferior ac peculiaris Palatinus non fuit; quia ipse comes Palatinus patrimoniali quoque jure eum tractum tenebat. Quantum quoque discrimen inter speciales hoc Vicarios, qui passim per Germaniam ac Italiam constituti olim sunt, & inter Universalem imperii intercesserit, & quam eminens hujus prerogativa fuerit, ex superiore oratione tam perspicuum est, quam quod maximè (1).

Sed ne abuti videar patientia auditorii, cum confundendæ adhuc sint quædam adversantium opiniones, & strictim illam, quæ restat, dictionis partem, cum ad finem properet oratio, persequar. Et quidem initio non discedo in sententiam Freheri, qui putat Comites Palatinos primitus ex aua in provincias esse missos, ut olim Magistratus Romanorum, & à Francis *Missos* esse dictos. Quod erroneum esse facile constat: quia illi Comites non provincialem tantum habuere jurisdictionem, ut Magistratus Romani, sed universalem totius regni, utpote cum summis ac generalibus regni Curiis præesent, & per omnes regni provincias Vicariam seu Comitivam potestatem extenderent. Certum enim est, sub singulis regibus singulos tantum fuisse Palatii generalis Comites, uni totius Reipubl. gerendæ Spartam fuisse injunctam, nec nisi uno defuncto seu deposito alium electum. Unde Carolomannus non hanc aut illam, sed universas regni provincias, cum pro indiviso ad utrumque pertinerent omnes, ultrò inter se dividerunt (m). Aliud autem longe est, quod allegat Freherus, temporibus Lotharii, Sigeberti & aliorum Regum, alium Majorem domus fuisse in Neustria, alium in Austrasia, &c. Tunc enim diviso inter plures regno, diversa fuere sub diversis regibus

Confutatio.
Notatur
Freherus.

(1) De Vicariis illis singularibus vid. Arum. Discurs. 3. ad A. B. th. 26. & 27. (m) Ado ad A. C. 727. P. Æmil. lib. 2. p. 67. Trith. l. 1. annal. p. 62.

ORATIO INAUGURALIS

38

gibus regna, diversi Status ac Proceres, adeoque & peculiaris singulis regnis Statuum ac Procerum Præses, aut Palatii Comes. Quin imò Pipinus rejecto Eberwino solus duorum regnorum Majoratum gesit; quo vel uno satis refellitur hæc sententia: imprimis, cum non ex aula missos, sed à Proceribus simul constitutos, ac parentibus successisse, Pipinorum saltem exemplo pateat. Missi verò dicebantur non ipsi hi Comites, sed qui ab ipsis delegati essent.

nihil commune esse Vicariæ potestati, cum nudo jure eligendi, latè ostenditur, iterumque eam jus Comitatus Palatii esse defenditur.

Verum & alia retundenda occurrunt tela, aliaque opinionum portenta subigenda. Sunt enim inter scriptores, qui contendunt, Electorali dignitate à Comite Palatii Imperii translata, contineri sub ea Vicariam & judicariam auctoritatem, tanquam jus aliquod accessorium & consecutarium dignitatis Electoralis. Sed aut hæc sententia falsa sit necesse est, aut Aureæ Bullæ invalida atque inutilis. Hæc enim omnia Jura Principum & Electorum secularium non dignitatem Electoralem, sed Principatum ipsum sequi, ei inhærere, & cum eo inseparabiliter conjuncta atque unita esse, constituit. (n)

Et quis non miretur hujus absurditatem sententiæ? Ergone primaria Vicariatus auctoritas sequetur jus eligendi regem, quod infimi quoque subsellii Proceribus, & scil. omnibus promiscue competiit? An summa regni post regem præfectura cedit juri electionis, cui illa præfuit? Qui præfuit eligentibus, cedit eligentium juri? Ipse sc. summus regni Vicarius ad electionis, imò Imperii clavum sedens, tum electionis votorumque, tum negotiorum Imperialium omnia suffragia moderatus est, & prima hæc regni dignitas concedet juri unius suffragii ferendi, quod olim, ut diximus, Procerum quoque minimus habuit?

Anne verò omnimoda administratio negotiorum imperii complectitur jus eligendi regem? Anne & hoc est negotium regni, & pars administrationis Imperii? Et quomodo ergo jus

(n) Tit. 20.

go jus hoc particulare electionis continebit administratio-
nem universalem; unicum jus electionis omnia administran-
di jura; pars administrationis totam? Hæc sc. ratio rerum na-
turam invertet, & parte totum complexa hoc illam sequi con-
tendet.

Dicendum ergo quod res est; omnia administrare non
potest, nec proinde Vicarius generalis esse, qui tantum elige-
re potest: Jus eligendi cum omnibus eò pertinentibus par-
tiale tantum officium est, Vicariatus universale: illud pars ad-
ministrationis, hæc tota administratio.

Quid ergo magis ridiculum, quàm totam administrati-
onem Vicariam esse partem electionis, cum hæc sit pars ad-
ministrationis? Quid insulsius, quàm generale jus Vicarii con-
tineri jure particulari Electoris?

Et, si absque livore mentis ac judicii rem trutinemus,
quid quæso ei, in quem solum jus eligendi seu sola Electoria
dignitas est translata, quid, inquam, ei cum jure belli ac pacis,
quid cum potestate fœdera ferendi, feuda conferendi, tuen-
di redditus, aliaque omnia agendi, quæ ad Vicariam admini-
strationem pertinebant? Hæccine jure electionis continentur?
Et si hoc volumus, quin totidem sunt Vicarii, quod Electores?

Jus eligendi, ubi restrictum fuit ad certas personas seu
Principatus, incepit esse peculiaris dignitas, cum antea esset
commune omnibus. Et ergo, uti reliquis Principibus, ita Co-
miti quoque Palatino seu Vicario, eadem peculiaris Electoria
dignitas accessit? proindeque cum hac dignitas sit accessoria,
& Vicariatus prior ac principalior, qua ratione principalis ce-
det accessoriæ? Fuere jam jura illa Vicariatus injuncta & in-
nexa Majoratus seu Comitatus Caroli Marcelli, Pipini, alio-
rumque, cum singularis illa dignitas Electoria nondum esset.
Qui igitur jam cedent illa jura huic dignitati, sine qua olim
fuerunt, & qua multo sunt antiquiora atque digniora? Tolla-
tur

tur sola dignitas Electoralis, quæ postea accessit, manebit Vicariatus, qui ante fuit. Transferatur id solum, quod novum est, Jus sc. Electorium, obtinebit antiqua saltem dignitas. Fuit Comes Palatinus, fuit Vicarius, cum nondum esset Elector, quin ergo maneret, etsi Elector esse desineret?

In tanta rerum luce quid opus adhuc allegare aperta constit. Carolinæ in A. B. verba (o): Quod provisiō seu Vicariatus Imperii competat *privilegio Principatus & Comitatus Palatini*, adeoque non ratione Electoralis dignitatis, quæ olim ne quidem in rerum natura, nedum in illo Principatu extitit, & proinde aliquid ab eo planè diversum est. Et scil. exactè convenit hæc constitutio cum alia ejusdem A. B. (p) qua constituitur, ut Jura Principum iis competant *privilegio Principatum ipsorum*.

Quin clariora quoque sunt verba Ruperti Imp. in formula Vicariatus, quam dedit filio Ludovico Barbato, Comiti Palatino (q). Ait enim Imperator, se filium suum constituere Vicarium, non tantum, quòd ab Antecessoribus Regibus & Imp. id eousque ita fuerit observatum; sed & *quòd fuerit & sit de jure Comitatus Palatinatus Rheni*.

Ipsaque Ludovicus Bavarus Imperator, in constitutione edita in Comitibus Francof. anno 1339. testatur, longa & approbata consuetudine inconcussa a majorum ordinatione hactenus observata, vacante Imperio, jus administrandi Imperii jura, feuda conferendi, & negotia cætera disponendi, Palatino Rheni deberi (r).

Et sane ita est. Ipsum Comitatum Palatii tollat necesse est, qui Vicariatum adimit, cum revera non nisi nominis sono differant. Nam & apud Romanos solebant Comites non tantum a Principe, sed & a summis provinciarum Magistratibus

(o) d. tit. 5. (p) d. tit. 20. (q) Apud Freher. lib. 1. cap. 16. & Goldast. tom. 1. Const. ad A. C. 1401. (r) Gold. tom. 3. Const. ad A. C. 1339.

bus assumi & adoptari in communionem Magistratus, vice eorum gerendi, ut ex *Modestino* *Jcto.* (s) & ex *Cicerone* (t) colligitur; unde generale eorum nomen factum est, ut *Comites* dicerentur omnes illi, qui vel ab ipso Principe, vel ab alio Magistratu superiore allegebantur in partem administrationis, tanquam vicem ejus Principis vel Magistratus gerentes (u). Et sicut a Magistratibus allecti fuere inferiori & satis tenui dignitate, uti *Ducum* & *Proconsulum* Legati seu *Comites*, & apud *Francos* *Centenarii* *Zentgraffen* / à certo districtu pagorum, qui olim *Francis* *Zent* vocabatur, dicti, & alii; ita à Principe quidam constituti eminentissimæ fuere dignitatis, & primi ordinis comites, qui inter altissimas dignitates ab *Impp.* (x) habentur, & cum *Ducibus* ac *Proconsulibus*, qui summam post Principem, *Ulpiano* teste (y) potestatem habebant, companantur: adeo ut à tribus *Augustis* attornito dignitatis splendore vigere, & acclamatione solenni excipiendi dicantur (z). Ita *Comes* totius *Orientis* fuit, qui quid aliud erat, quam *Imperatoris* in *Oriente* *Vicarius*, quem *Princeps* quasi in *Comitatum* administrationis *Imperii* adsumebat, ut *Orienti* præset. Apud *Francos* quoque uni comiti, regis *Theodoberti* filio, commissam *Allatiam*, *Alemaniam* *cis-rhenanam*, & quicquid juris fuit *Francorum* inter *Burgundos*, *Rhenum* & *Longobardos*, ipsosque adeo *Helveticos* legitur (a). Et satis id allegata sæpius exempla *Martelli*, *Carolomanni*, *Pipini* ostendunt, qui tanta cum autoritate tot negotia, & tam gravia gesserunt, quæ non nisi regia aut regis vicaria seu comitiva autoritate geri possunt. Cum enim ad eos summam regni pertinuisse supra ostensum, aut jure regis ad illos pertinuit, aut *Vicario* seu *Administratorio*. **Quin**

G

imò

(s) L. 10. §. 5. ff. de Excus. tut. (t) L. ad Q Fratrem. ep. 3. (u) Tob. Pautm. l. 2. de Jurisd. c. 10. n. 1. & seqq. Knich. de subl. terr. jur. c. 4. n. 51. fq. (x) L. 1. C. de Com. & Archiat. l. 1. l. 2. C. de Com. rei mil. (y) 18 ff. de Off. P. l. 4. ff. de Off. Præs. (z) L. un. C. de Quæst. (a) Tr. de Or. Fr. p. 89

imò genuino Latinitatis usu, proprioque significatu Comes Latinis inter alia Vicarium notat. Nam Comites à comitando dici jam olim ipse Ulpianus ex Labeone (b) asseruit, quasi qui Regi assistentes, ipsique à latere, seu (uti text. A. B. habet) ad manus, veluti Comites ejus, pro eo regni negotia; tanquam Vicarii ipsius administrant; idque ostendunt Impp. (c) quando præfectos suos hoc nomine vocant; *Quos lateris nostri Comitatus illustrat*: Hoc idem ostendit politissimus Latinitatis autor Tullius, qui ad Q. fratrem ita scribit (d). *Atque inter hos, eos, quos tibi Comites & Adjuutores publicorum negotiorum ipsa dedit resp.* Qui sanè nulli alii fuere, quàm Magistratum Vicarii, qui cum eis, & à latere eorum, tanquam vicem ipsorum gerentes cuncta expediebant, sed & Papin. (e) Præsides Provinciarum Legatos Cæsaris vocat, & horum Legatos & Adseffores comites, quos constat fuisse Præsidium Vicarios, quia, ut idem Papin. (f) exertè inter alios ait, non sua, sed mandantium, scil. Præsidium Jurisdictione utuntur, unde etiam ab iis non ad Præsidem, sed immediate ad Principem appellatur, quia Præsidium personam Jurisdictione referunt. Et nulla alia fuit ratio seu causa, quare Magistratus ab initio & postea Comites dicti sint, quàm quia Principem in administratione Reip. adjuvabant & comitabantur, ejusque vices vel in universo imperio, ut apud Francos comites Palatii regni; vel in parte ejus gubernanda, ut reliqui partiales Comites, gerebant. Et hoc notabiliter videtur indigitari in alleg. constit. A. B. (g) quando dicitur, quod *Illustris comes Palatinus sit provisor Imperii ad manus futuri regis: ad manus* proprietate verborum idem est, quod *à latere*, seu, ut *Comes futuri regis*: & ideo illa verba reddita sunt in Germanico textu: *Anstatt eines Röm. Königes*; quia scil. *an statt eines Königs*

(b) L. 15. §. 16. ff. de Injur. (c) In l. un. C. de Præp. labor, (d) d. epist. 3. (e) l. 4. ff. de Off. Ass. (f) l. 1. ff. de Off. ej. cui mand. (g) Tit. 1.

nigſ/ vel vice regis eſſe, nihil aliud eſt, quàm ipſi eſſe ad manus ſeu Comitem; & Vicarius nihil aliud eſt, quam Comes.

Iniquiſſime igitur affligitur principium art. 4. *Transact.* Reſponde-
Oſnabr. & Mon. cujus certa & evidens eſt ſententia. Trans- tur ad art. 4.
 fertur ibi dignitas Electoralis cum omnibus Juribus, quæ ad I. P. & ex
 dignitatem illam ſpectant; Quænam autem ſint illa Jura Ele- eo contra-
 ctoralia patet ex conſtit. A. B. ſcil. Conductus, Præcedentia rium elici-
 præ reliquis Principibus, Principatum individua ſucceſſio, tur.
 tutela, ſpecialis privilegiorum confirmatio, aliaque jura & re-
 galia dignitati illi annexa *in d. conſt. A. B.* quæ ſane nihil com-
 mune habent, cum generalibus juribus Vicariatus regni. Quid
 enim Vicariatus antiquiſſimæ & primariæ dignitati cum no-
 vellis his Electoratus Juribus? Igitur ex ipſo eo loco convin-
 citur opinionis falſitas. Si enim ſola ad Electoratum ſpe-
 ctantia jura translata ſunt, non ſane tranſibunt reliqua jura,
 quæ à Jure & adjunctis electionis ſunt diverſiſſima, uti plane
 ſunt illa Vicariatus Jura, Feudorum collatio, reddituum colle-
 ctio &c. ſupra memorata, quibus quid, quæſo, commune eſt
 cum electione. Pertinent illa Jura ad Comitatum Palatii
 regni, ad Præſidatum Imperii, ad Majoratum Curiaæ genera-
 lis, eique mox vindicantur in eod. art. 4. Quando Palati-
 natus inferior reſtitui jubetur cum ſuis Juribus & Privilegiis,
 uti ante motus Bohemicos fuit, quando inter præcipua fuiſſe
 Vicariam & Judiciariam poteſtatem conſtat.

Etiſi ergo locus Aureæ Bullæ tit. 5. ante citatus ejusve
 verſio Germanica exerte contrarium aſſereret, non tamen
 contra rationes adeò evidentes, contra omnem antiquitatis
 fidem, & certiffima Jurispublici principia quicquam is effice-
 re poſſet. Poſſunt enim mores formare, & præcepta juſti &
 æqui ſancire leges, non autem rerum ſubſtantiam evertere,
 ſeriem annalium turbare, aut infringere autoritatem rationis.

Sed & male Germanicæ verſionis autoritas in dubium
 vocatur: Faveant ſane adverſarii loco, cum hic faveat nobis;

ORATIO INAUGURALIS

52

maneat suus textui vigor, cum is sententiæ nostræ vigorem
Voce Chur conciliet.

Sin stem-
thum sem-
per ipsum
Principatū
seu Territo-
rium intel-
ligi, nun-
quam solam
dignitatem
Electoralē,
Latinus textus asserit competere Vicariatum *ratione Prin-
cipatus & Palatinatus privilegio*, quod Germanicus reddit, (ut
ipsa verba proferam) von des Chur = Fürstenthums und
Pfalz Graffschafft Freiheit wegen. Ubi vox Chur = Für-
stenthum significat ipsum Principatum seu Territorium, cu-
jus vigore omnia jura Principibus secularibus competunt (h),
ut etiam Latina versione vox illa redditur; non vero digni-
tatem Electoralem. Contra autem alii vocem illam Chur =
Fürstenthum explicant esse dignitatem Electoralem, ac pro-
inde Vicariatum de quo ibi agitur, competere ratione illius
dignitatis Electoralis: & cum hæc transferatur per Transact.
Osnabr. (i) volunt etiam Vicariatum simul transferri. Verum
ut taceam, conjungi cit. loc. A. B. Chur = Fürstenthum und
Pfalzgraffschafft / ac proinde non magis ratione Electoralis
quam Palatinæ dignitatis Vicariatum tribui; falsum omnino
est, quod in d. loc. A. B. Vicariatus tribuatur ratione Electro-
ralis dignitatis. Aliud enim longe est das Chur = Fürsten-
thum / Principatus Electoralis; aliud dignitas, die Chur = Wür-
de oder Chur = Dignität / uti dicitur in d. Transact. Osnabr.
(k) ubi expressè sola dignitas die Chur = Dignität / cum suis
juribus transfertur, non autem Principatus das Chur = Für-
stenthum / cui vigore A. B. inhærent Vicariatus (l), & omnia
reliqua Jura (m). Quod autem vox hæc Chur = Fürsten-
thum / & propria vi verbi, & perpetuo usu, cum Aureæ Bullæ,
tum Constitutionum Imperii, significet ipsum Principatum
& Territorium, (cui honoris gratia, & ad differentiam alio-
rum Principatumum, præfigitur vox Chur / uti vox Erz / Ar-
chi-Episcopatus, quo tamen & ipso Territorium indigitatur)
certum est: Ecquis enim unquam nudum officium Electoris
vocavit ein Chur = Fürstenthum? Ipsum Principatum, das
Für-

(h) Aur. Bull. tit. 20. (i) Art. 4. (k) d. art. 4. (l) d. tit. 5. (m) d. tit. 20.

Fürstenthum vox ea ubique denotat; & neque Latino vox *Electoralis*, neque Germanico vocula *Chur* / semper additur. Ita Aurea Bulla non modo *in tit. 5.* nomen *Chur = Fürstenthum* Latinè reddidit Principatum, sed & alias Electorum Territoria, die *Chur = Fürstenthümer* semper vocat Principatus, uti ex variis ejus locis agnoscitur (n); Uti præter d. tit. 5. A. B. ubi vox illa ita redditur Latinè, id apparet ex d. tit. 20. ubi Electorum territoria, quibus inhærent omnia jura ac dignitates, dicuntur Principatus. Imprimis vero rem facient evidentissimam Constitutiones Imperii: Ita enim vocem *Chur = Fürstenthum* / pro ipso Principatu sumi, constat ex R. I. 1641. §. Und zu desto schleuniger Vollziehung. 64. quo jubetur, ut quivis Elector, Principes, vel Status mandata publicet in seinem *Chur = Fürstenthum* / Land und Botmäßigkeit: ubi liquet, vocem *Chur = Fürstenthum* nihil aliud significare quàm ipsum principatum; ut patet tum ex adjectis synonymis *Land = Botmäßigkeit* / quæ ipsum Territorium denotant: tum ex eo, quòd re ipsa mandatorum publicatio fit in ipsis Territoriis & Principatibus: ridiculum enim esse dicere, quòd mandata publicentur in dignitate. Ita in §. 63. dict. Rec. dicitur querelas fuisse motas, wegen der Zergliederung des Erz = Stiffts und *Chur = Fürstenthums* Trier: non autem de dignitate Electorali, sed ipso Principatu in partes discerpto, & luxato agebatur; dignitas enim illa dividi non poterat, discerpi verò nequidem dici poterat.

Quinimò, quod magis est, in O. C. p. 2. t. v. voces illæ *Fürstenthum* & *Chur = Fürstenthum* promiscuè, & pro iisdem Electorum territoriiis lumuntur. Jubetur enim ne milites, militia dimissi, *Herrnlose Knechte* / in Principum territoriiis tolerantur; his verbis: *Wo sie sich in der Chur = Fürsten / Fürsten und Stände Fürstenthum / Land oder Gebieten lägern oder garben wollen / so soll der Churfürst / Fürst*

(n) d. tit. 20. tit. 24. vers. Si cæteros. Vers. decernimus, & vers. ult. &c.

ORATIO INAUGURALIS

54

Fürst oder Stand / in deß Chur = Fürstenthum / Land
 oder Gebiet sie sich versamlen/2c. En, idem Electorum Prin-
 cipatus seu Territorium, quod initio dicebatur Fürstenthum/
 mox dicitur, Chur = Fürstenthum cum appendicula hono-
 ris; sed & paulo post iterum Fürstenthum / & iterum in eo-
 dem casu in R. I. 1555. §. 34. Chur = Fürstenthum: ut nihil cla-
 rius, quam eosdem Electorum Principatus modò Fürsten-
 thum / modo Chur = Fürstenthum dici, & hanc vocem æque
 ac illam nihil aliud significare, quàm ipsum Territorium seu
 Principatum, cui Electoria aliæque dignitates inhærent. Sic
 quoque in O. C. p. i. t. 49. jubetur securitas nunciis Camera-
 libus in den Chur = Fürstenthumen / Fürstenthumen / id est,
 in Territoriis & Principatibus, in quibus invenirentur Nun-
 tii: ut proinde nemo tam insulsus sit, ut putet hic per voces
 Chur = Fürstenthum / &c. intelligi dignitatem. An enim in
 ipsa dignitate commorantur aut inveniuntur Nuncii? Idem
 contingit in aliis locis innumeris, adeo ut unicus saltem R. I.
 1555. (o) scateat exemplis, quibus Electorum Principum ter-
 ritoria modò dicuntur Fürstenthumer / seu Principatus; mo-
 dò Chur = Fürstenthumer cum appendice dignitatis, quæ
 Principatui illi inhæret, adeo ut in §. Das auch die 44. vox
 Fürstenthumen in posteriore membro idem valeat quod an-
 tea Chur = Fürstenthumen & Fürstenthumen / ac utrisque sit
 communis. Idem evenit in voce Erz = Bisthum / ipsa ter-
 ritoria denotante (p). Sed & Archi-Episcopatus Bremensis
 dicitur tantum Episcopatus (q) cum paulò ante dictus fuerit
 Erz = Bisthum.

Patet ergo das Chur = Fürstenthum esse ipsum Princi-
 patum, & voces Chur / Erz pro lubitu addi vel omitti sole-
 re, & proinde in d. t. §. recte dici, Vicariatum competere ra-
 tione

(o) §. 24. 44. 49. 50. & 54. &c. (p) ut in d. R. I. 1555. §. 18. R. I. 1641.
 §. 63. Inst. Pac. art. 3. §. Cum autem certa, & art. 5. §. Bona Ecclesiasti-
 ca & seq. pass. art. 10. 14. & art. 15. (q) Inst. Pac. d. art. 10.

tione Principatus, & in German. *deß Chur-Fürstenthums wegen*: ita enim dicitur convenienter ei, quòd sancitur in *A. B.* (qq) sc. ut officia, dignitates aliaque Jura Principibus secularibus competant virtute Principatum ipsorum, iisque & eorum possessoribus annexa sint atque inseparabiliter conjuncta: idque meritò, cum Possessores hæreditario jure in iis successerint. Quòd cum ita sit, ex hoc ipso loco clarissime evincitur, Vicariatum & reliqua jura ratione Principatus Palatini, & ejus Possessoribus hæreditariis competere; non ratione Electoralis dignitatis, quæ & ipsa, ut reliqua jura, tantum est accessio ipsius principatus, eaque solâ ablatâ, principatus tamen ipse cum reliquis juribus annexis manet. Etsi autem, ut obiter hoc addam, Comites olim Palatii plura & alia, eaque florentissima territoria possederint, recte tamen hodiernus Principatus Palatinus iis successisse dicitur: notissimi enim juris est, fines novos cedere Principatui, uti tempore acquisitionis est, adeo ut si successive & per partes adeo mutati sint fines, ut plane novum sit territorium, tamen successionis jure idem est, quia semper termini, tanquam partes, accessionis vice cesserunt ipsi principatui, tanquam toti, uti tempore mutationis fuit, idque certatim inculcant Jcti. Ulpianus, (r) Paulus, (s) & præclare idem demonstrat Alphenus, (t) aliique. Et ita hic principatus, temporum successionis per partes mutatus, ad id territorium, quo hodie Palatinatus ad Rhenum continetur, pervenit, eique inhæret Comitativa Palatii ad Rhenum; quæ utpote summæ Curia præfectura reliquas dignitates summæ, in Rep. bello, & aula, sc. Magisterium equitum, Archidapiferatum, ipsamq; Electoralem, ambitu suo complectitur, & unâ aut alterâ inde translata, reliquæ affixæ annexæq; permanent.

Hinc vero jam perspicuum, & si quicquam, evidens est,

cur

(qq) Tit. 20. (r) L. 10. Quib. mod. us. am. (s) l. 48. in fin. ff. de solut. (t) l. 76. ff. de Indic.

ORATIO INAUGURALIS.

56

Responde-
tur ad du-
plex exem-
plum trans-
lati Vicaria-
tus, cum su-
periore se-
culo in Sa-
xonia, tum
initio belli
tricennalis
in Palati-
natu, & ex
utroque
contrarium
evidenter
infertur.

cur in Saxonia temporibus Johannis Friderici Electoris, cur circa initia belli Germanici Vicariatus quoque Imperii in novos Electores cesserit, in eosque à prioribus possessoribus translatus fuerit? Quoniam scilicet utrobique non Electoralis dignitas sed Electoratus ipse, non officium Electionis, sed ipsius territorium, cui omnia ista jura, ipseque adeo Palatii Comitatus infederant, translatus fuit, ut taceam in neutris tabulis solam Electoratus; sed in alteris specialem Comitatus Palatii Saxonici, in alteris expressam quoque Vicariatus mentionem translationemque comprehensam fuisse. Quod utique certissimo argumento est, noluisse Imperatorem ac Imperii ordines pace Westphalica concessum unà cum Electorali dignitate Vicariatum, cujus nulla in stabulis facta est mentio. Creditisne enim Aud. Imperatorem ac Ordines, qui Vicariatum tum quoque nominatim recensendum putarunt, cum ipse Electoratus, cum Comitatus Palatii ipse transferebatur, silentio transmissuros eum fuisse, cum solum Electionis officium concedebatur, si una eum translatum voluissent. Creditisne, eos, qui Vicariatus specialem mentionem fieri necessarium duxerunt, cum vix dubium esset eum etiam non nominatum, contineri, neglecturos id fuisse, cum fere constaret eum non contineri? Ipse igitur Palatii Comitatus transferri debuit, ut Vicariatus transfiret. Nec sufficit, aliquem titulo Comitis Palatini ex communi familia uti. Nomen illud publicum officii Imperialis est, non privatum familiaris. Officium igitur Vicariatus Imperii sub officio Comitis Palatini, non sub privata familia continetur, & Vicarius est, non qui nomen Comitis Palatii, sed qui Comitatum, non qui titulum, sed qui territorium habet, cui Præfectura illa Prætorii ad Rhenum cohæret.

Ad Rhenum itaque hoc territorium est, cum quo tot seculorum continuatione re ac nomine coaluit, eique insitus fuit Comitatus Palatii Imperii, qui Vicariatum complectitur.

Et cui

Et cui aliàs terræ conveniret? illam enim terram, quæ Palatinatus Superioris nomine vulgò venit, ex Bavariæ regionibus esse, indeque Palatinatui Rhenensi accessisse, novitiumque plane id nomen palatinatus ei esse notorium est. Quin ipsi Ruperti Palatini, aliaque palatinatus documenta nunquam Palatinatum dicunt, sed ab eo diruunt, & terram suam in Bavaria vocant. Præterea nunc ea, quæ ex Archivo recentiore allegari possunt, cum antiquitatis rationem scrutari, non causam Vicariatus nunc agere receperim. Atque adeo nec jam laboro num quisquam Palatinorum Comitum confessus fuerit, Vicariatum Electionis officio adhærere, cum erronea confessio ne confitenti quidem, agnato autem alique nec nocere queat. Sed nec antea quæstio in Imperio unquam de jure solius qualitatis electivæ, sed de jure ipsius Electoralis territorii mota, nec disceptatum fuit; An Vicariatus soli Electionis, an Comitatus Palatini officio, (quippe hæc quæstionis species ne in facto quidem ante pacis Westphalicæ consultationes contigit,) sed cui territorio cohæreret? Non potest ergo confessio, & si aliqua intervenisset, ad quæstionem, quæ non fuit, nec tum agitabatur, applicari.

Maneat ergo, ut eodem filio, quo capit, desinat oratio, maneat, inquam, fixum immotumque, legem Salicam esse legem Palatinam Francorum, seu jus Franconicum, quo Procerum seu Palatinorum, ac populi Franciæ libertas stabilita est; & Augustissimum Comitem Palatij ad Rhenum, non tantum potestate huius officii ac antiqua consuetudine, sed ipsa quoque A. B. constitutione, huius juris, eoque jure constitutæ libertatis custodem & provisorem, totiusque imperii, qua jus Franconicum extenditur, Vicarium Eminentissimum.

Hic itaque pedem figo, ut in tanta dignitatum luce gratulabunda potius exultet oratio, quam id deducat prolixius. Quod si huius gloriæ vel ipsis mundi fastigiis invidendum

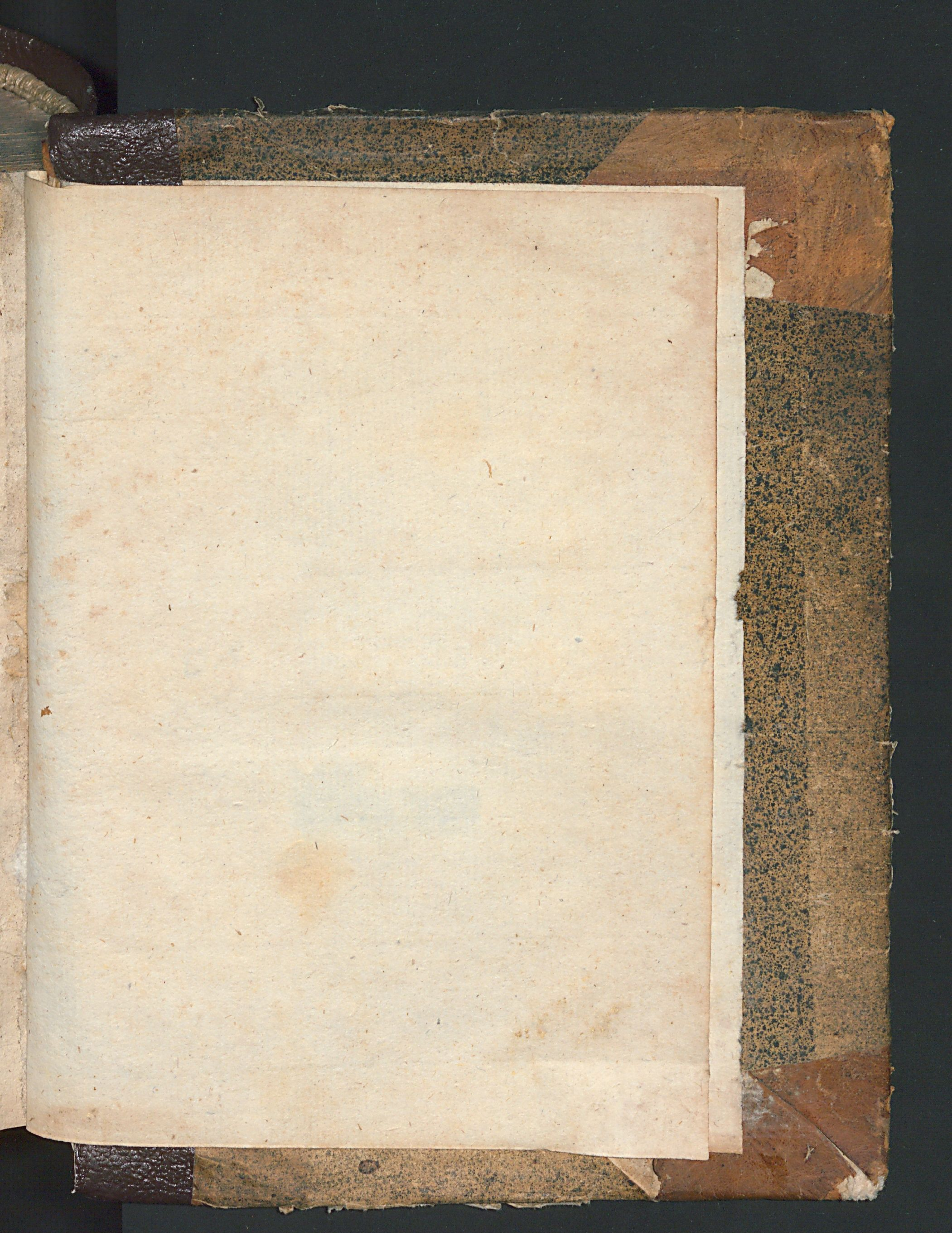

dum fastigium voce attingere licet, dicam sanè quod res est,
 & verbis dicam tantum ab assentatione remotis, quantum à
 necessitate. Nunquam tanti fastigii splendorem illustrius e-
 micuisse, quàm cum dignitatum hic fulgor cum admirandæ
 Tuæ sapientiæ & magnanimitatis radiis S.P. unitus atque
 conjunctus, omnium perstrictos oculos, conversosque in Te
 animos, in Tui admirationem rapuit, & universi orbis me-
 moriam celebritate nominis personuit. Quid igitur restat,
 quàm omnium, quos præsens confessus multò amplissimus
 complectitur, vultu ostendere, omnium ore eloquii, omnium
 animis præfiscini vovere. Vivat, vigeat, floreat, inclyta Resp. Pa-
 latina, ejusque *Principes Serenissimi*, verè Archi-Palatini,
 verè Archi-Principes, Deo honori, saluti
 Ecclesiæ, Reip. Academiae.

F I N I S.

01 A 6569

ULB Halle 3
003 090 302

WA

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19
Centimetres
B.I.G.
3/Color
White
Magenta
Red
Yellow
Green
Cyan
Blue

Farbkarte #13

RICI COCCEJI
URISCONSULTI
RATIO
DE
REGGE
LICA,
HABITA
DELBERGÆ
QVUM
AM FACULTATIS JURI-
IRIS GENTIUM PROFESSIO-
SOLENNITER AUSPI-
CARETUR.
IDELBERGÆ.

